

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

FRÖKEN VALBORG SVÄRDSTRÖM. EFTER ETT I MÜNCHEN NYLIGEN TAGET PORTRÄTT.

VALBORG SVÄRDSTRÖM.

I SIN KÄNDA "tonbildningslära" har Fritz Arlberg med kraft häfdat, att det för en sångkonstnär icke är nog att sjunga *sant*. Det oeftergifliga villkoret för att kunna kallas sångkonstnär är att kunna sjunga *vackert*.

Ingen torde kunna bestrida den unga sångerska, hvars bild Idun i dag återgifver, den fullgoda rätten till namnet sångkonstnär. Ty hennes sång äger i så hög grad som endast få sångerskors det välljud och den skönhet, som oemotståndligt tjusa och fägna örat, och därjämte förfogar hon öfver denna uttryckets sanning och innerlighet, som förmår värma sinnet och röra hjärtan.

Fröken *Valborg Svärdröm* föddes i Gäfle d. 22 december 1879 och visade tidigt musikalisk begåfning och tydliga sånganlag. Efter att hafva genomgått K. Musikkonservatorium och redan gjort sig bemärkt som romanssångerska debuterade hon i slutet af december 1900 på k. teatern såsom "Mignon". Från denna tidpunkt och intill början

af förra året har hon därstädes utfört ej mindre än ett tjugotal roller, bland hvilka Margaretha i "Faust" och i "Mefistofeles", Julia i "Romeo och Julia", Eurydike i "Orfevs", Zerlina, Susanna, Papagena, Jolantha, Lakmé, "Regementets dotter", prinsessan i "Vikingablod", Anna i "Friskytten", Zelida i "Konung för en dag", Jemmy i "Vilhelm Tell" m. fl.

Vid tillsättandet af Jenny Lindsstipendiet för 1904 utsåg Musikaliska Akademien enhälligt fröken Svärdröm till innehafvare af stipendiet och beviljade henne, uppå anhållan, att få använda detsamma till tvänne skilda resor, under det att eljest stipendiaten skall vistas under ett helt år i utlandet.

Redan dessförinnan hade Henri Marteau vid sitt senaste besök Stockholm, då han blef varmt intresserad för den unga sångerskans begåfning, uppmanat fröken Svärdröm att, om hon komme att resa utomlands, föredraga några svenska sånger vid de konserter, som han anordnar i Schweiz, en uppmaning som sedermera efterföljdes af ett definitivt anbud att mot för svenska förhållanden högt honorar uppträda vid "les Concerts Marteau". Under vistelsen i utlandet förra året har också fröken Svärdröm medverkat vid två sådana konserter, den ena i Genève, den andra i Lausanne, och därvid rönt en ovanlig framgång hos publik och kritik. En af de glänsande recensionerna öfver hennes uppträdande må här anföras. Den förekommer i "la Tribune de Lausanne" och lyder i öfversättning sålunda: "Valborg Svärdröm, en den skandinaviska konstens sannskyldiga prästinna, hänförde i går den stora publik, som fyllde "la Maison du peuple", genom sin stämmas glans och sitt ypperliga sångsätt, genom det intensiva uttryck, som hon inlägger i sin sång, liksom äfven genom originaliteten och skönheten i de sånger hon föredrog. Några bland dem voro verkliga små dikter, och den svenska sångerskan tolkade dem med utpräglat sinne för deras olika skiftningar och, där så kräfdes, med tjugande behag och mjukhet. I mezzoforte har hennes stämma en oförliknelig ljufhet och sammetslenhet, i forte bibehåller rösten, som är anmärkningsvärdt fyllig, alltid en charme som går till åhörarnes hjärtan. Om till allt detta lägges den doft af poesi, hvaraf de sånger, som hon utförde, voro genomträngda, så förstår man lätt de långa och stormande ovationer, för hvilka den beundransvärda konstnärinnan blef föremål."

Fröken Svärdröm har ytterligare en gång låtit höra sig i utlandet, nämligen i München, där hon biträde vid "Orchester-Vereins" 100-års-fest och efter konserten blef anmodad af den kände kapellmästaren Felix Mottl att profsjunga å hofoperan därstädes. Vid profvet utförde fröken S. en Mozartaria och delar af Elsas parti ur "Lohengrin" med det resultat, att hon erhållit anbud om anställning vid nämnda opera.

Nyligen hemkommen till Stockholm, började fröken Svärdröm i fredags ett gästspel å K. Teatern och uppträdde därvid som Mignon.

När hon för ett par år sedan första gången utförde denna roll, rörde åtskilligt i den sceniska framställningen ännu nybörjerskan. Numera har utförandet vunnit betydligt i säkerhet och skiftningsrikedom. Det återstår framförallt att göra studier i grimeringskonsten.

Liksom i hennes romanssång — för hvilken hon äger alldeles speciella förutsättningar — framträdde emellertid redan vid debuten å operan klart de musikaliska och vokala egenskaper, som tillvunnit henne allt starkare och allmännare sympatier: en härlig, ljus och varm stämma med skär nordisk klang, en osviklig intonationsrenhet, innerligt och naturligt föredrag, ett tydligt och korrekt uttal. Själftva rösten ägde från början väl bärkraft, men var ej stor. Nu har den fått kraft och bredd, utan att förlora sitt ursprungliga och egendomliga behag.

Hennes senaste framställning af Mignon var genomtänkt, i detalj utarbetad samt genom sin enkelhet och sanning ofta rent utaf gripande. Utförandet i sin helhet utmärker sig för dramatisk styrka med frånvaro af allt teatraliskt och frihet från förkonstling och har något af det, som studier väl kunna fördjupa, men som inga studier ensamt förmå gifva: poesi i uppfattningen samt ungdomens naivitet och älsklighet i förening med ungdomens tro på uppgiften och på sig själf.

Det veka och svärmiska ligger bäst för fröken Svärdröms skaplynne. Hennes Jemmy i "Wilhelm Tell" och hennes Marie i "Regementets dotter" hafva emellertid visat, att hon äfven äger humor och käckhet.

I sällskap med Eduard Risler hörde jag fröken Svärdröm vid tvänne tillfällen. Det var vid uppförandet af "Hemkomsten" å operan och af Alfvéns "Herrans bön" i "Musikföreningen". Risler var alldeles hänförd af hennes sång, och då jag nämnde, att hon visst hade för afsikt att fara till Paris, menade Risler: "Hon kommer att göra kolossal lycka." Jag genmälde, att hon ämnade studera där, hvarpå han yttrade: "Studera i Paris? Hon kan fara dit och lära dem allesamman hur de skola sjunga."

Skall nu manne fröken Svärdröm, efter att yttermera hafva tillbragt några månader i utlandet, vända åter för att ägna sin förmåga åt vår lyriska scen? Eller kommer hon att blifva en af dessa svenska sångfåglar, hvilka liksom Jenny Lind och Kristina Nilsson blott vid gästbesök fröjda de hemmavarande med sina toner? Hvem vet.

Säkerligen kan man dock förespå henne framgång, hvarthän hon än beger sig. Därtill fordras ej någon stor siaregåfva. Och så mycket är visst, att, om hon utvecklar sig i samma riktning som hittills, hon kommer att befästa den svenska sångens anseende och att bland dess märkesnamn en gång kommer att intristas namnet *Valborg Svärdröm*.

KARL VALENTIN.

LANDSFÖRENINGEN FÖR KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT

som i sig innesluter landets 35 kvinnliga rösträttsföreningar med omkr. 4,000 medlemmar, bildades våren 1903. Visserligen var det icke små förhoppningar man gjorde sig om frukterna af denna sammanslutning, men jag tror dock, att man tryggt kan säga, att samtliga föreningar äro ense om, att den i hög grad öfverträffat förväntningarna, och att den förmått skapa en gemensamhet och en fasthet i metoden för arbetet, hvarom man inte ens kunnat drömma vid dess första början.

Landsföreningens styrelse, "centralstyrelsen", består af en representant för hvarje förening* utom Stockholms, som har 3 representanter, hvilka utgöra det "verkställande utskottet" och tillika äro ordförande, kassaförvaltare och sekreterare inom centralstyrelsen.

Denna styrelse har i dessa dagar varit samlad i Stockholm till sitt andra årsmöte. Det första ägde rum i Göteborg sommaren 1904. Icke mindre än 24 af de 37 styrelsemedlemmarna hade nu infunnit sig, hvilket torde visa graden af intresse både för saken och för de gemensamma öfverläggningarna. Dessutom hade ytterligare fem medlemmar i sista stund blifvit förhindrade från att resa, däribland representanterna för de två mest aflägsna föreningarna, näml. Gellivare och Umeå.

Förmiddagarna upptogs af intensivt arbete inom styrelsen. Enligt allas enhälliga mening gäfvos förhandlingarna ett synnerligen rikt utbyte.

På kvällarna anordnades offentliga kvinnomöten. Vid det första af dessa inleddes diskussionen om *mannens målsmanskap öfver hustrun*

* I regeln föreningens ordförande.

LANDSFÖRENINGEN FÖR KVINNANS POLITISKA RÖSTRÄTT. CENTRALSTYRELSENS ÅRSMÖTE. MEDLEMMARNES NAMN SE FÖRTECKNINGEN HÄR NEDAN. A. BLOMBERG FOTO.

med en förträfflig juridisk utredning af jur. kand. Georg Stjernstedt. Tyvärr blef det till följe af en kombination af motigheter så godt som ingen diskussion om det viktiga ämnet. Flera talarinnor, som ämnat göra sitt inlägg, uteblefvo på grund af sjukdom.

Så mycket bättre lyckades emellertid andra dagens diskussionsmöte, inledt af frkn Anna Whitlock. Ämnet var: "Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträttens erhållande?" Diskussionen gick med lif och lust och vittnade om kvinnornas brinnande längtan att i det allmänna få gagna sitt samhälle genom sin insats af kvinnlig känsla och kvinnlig kraft.

Ett välbehöfligt uppfriskande intermezzo mellan de enskilda och offentliga mötena erbjöds i de enkla festmåltider, hvartill de resande gästerna båda dagarne inbjudits. Ingen spirituosa serverades — som det ägnar och anstår modärnt tänkande kvinnor — men likafullt rådde den mest strålande glada stämning. Sista dagens middag, arrangerad af Stockholms förening för kvinnans politiska rösträtt, intogs på Rosenbad, en plats som den humoristiska festtalarinnan ansåg särskildt omtänksamt och väl vald, då den hade så fri utsikt till det nya riksdagshuset!

Landsföreningens möte har lämnat ett oblandadt godt minne hos alla dess deltagare. I den största endräkt ha tänkande kvinnor af eljes vidt skilda åsikter samarbetat för det gemensamma målet. Arbetet skall helt visst bära frukt i många former och på många orter, därpå tviflade ingen af deltagarne.

Nästa gång vi mötas hoppas vi ha vunnit ett ökad antal föreningar såväl som en betydlig stigning i föreningarnas medlemssiffra.

En förteckning öfver de orter, där kvinnliga rösträttsföreningar finnas, torde kunna intressera Iduns kvinnliga läsare, hvarför en sådan införes här nedan, jämte namnen på deras vid mötet närvarande representanter. Kanske skola många på landet bosatta kvinnor ha lust att inträda i närmast belägna förening för kvinnans politiska rösträtt. Må de då veta, hvar den finns och att alla äro välkomna!

ANNA MARGRET HOLMGREN,
F. TERSMEDEN.

De på gruppbilden samlade styrelsemedlemmarna äro: Den bakom stående raden, från vänster till höger: fröken Ebba Sundholm, Hudiksvall, fru Marie Nordenson, Norrköping, fru Anna Björk, Gelle, fröken Vienna Mesterton, Örebro, fröken Sigrid Kruse, Karlskrona, fru Ellen Hagen, Uppsala, fru Gerda Assarson,

Vestervik, fru Jenny Velander, Skara, fröken Gunhild Linder, Landskrona, fröken Naemi Uddenberg, Malmö, fröken Anna Ljungberg, Halmstad, fru Sophie Boström, Nyköping, fru Sophie Lindstedt, Engelholm. Den framför sittande raden, från vänster till höger: fröken Carolina Falk, Arboga, fru Frigga Carlberg, Göteborg, fru Willy Sjödin, Linköping, fröken Maria Larsson, Söderhamn, fru Gulli Petrini, Växiö, fröken Gertrud Adelsborg, Stockholm (kassaförvaltare), fru Ann Margret Holmgren, Stockholm (sekreterare), fröken Anna Whitlock, Stockholm (ordförande) och fru Augusta Tønning, Ronneby. Dessutom finnas rösträttsföreningar å följande platser, hvilka ej voro representerade vid mötet: Eksjö, Falkenberg, Gellivare, Helsingborg, Hernösand, Indal, Karlstad, Lund, Mariestad, Sundsvall, Umeå, Varberg, Venersborg, Östersund samt Eslöv.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS 20-ÅRSMÖTE.

EFTER HVAD en artikel i ett föregående nummer af denna tidning meddelat hade Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse, i anledning af att 20 år förflutit sedan Förbundets stiftande, utfärdat inbjudning till ett möte i Stockholm 12—14 jan. Det var icke allenast de i hufvudstaden bosatta förbundsmedlemmarna man önskade samla, utan framför allt ville man begagna detta tillfälle att se de i olika delar af vårt land spridda ombuden och medlemmarna i Förbundet förenade för att inhämta dessa erfarenheter och rådgöra om ett fortsatt arbete och en utvidgad förbundsverksamhet. Inbjudningen hade också hör sammats af ett ganska stort antal landsortsbor, och voro genom särskilda ombud följande städer eller samhällen representerade: Arvika, Göteborg, Halmstad, Helsingborg, Hudiksvall, Höganäs, Kalmar, Karlskrona, Linköping, Lund, Malmö, Mariefred, Norrköping, Norrtelje, Skara, Söderfors, Uddevalla, Vadstena, Venersborg, Vexjö och Visby.

Första mötesdagen torsdagen den 12 samlades dessa delegerade å förbundsbyrå, där de mottogos af styrelsens medlemmar och där, sedan en kopp te druckits, förhandlingarna öppnades af Förbundets ordf. fru Montelius med ett välkomsttal, hvarefter åt hvarje ombud lämnades tillfälle att med några ord redogöra för förhållandena inom de respektive orterna, hvaraf styrelsen fick bekräftad sin uppfattning, att en viss omorganisation af förbundets arbete utåt vore af nöden, för att vårt land i större utsträckning än tillfö-

SANATOGEN

Af lakare och professorer mångfaldt lysande vitsordadt såsom stärkningsmedel vid mångahanda sjukdomar.

ERHÅLLES Å APOTEK.

Josephson & Reteike, Göteborg.

Fabrikanter: BÄUER, & Co., Berlin.

FREDRIKA BREMERFÖRBUNDETS 20-ÅRSMÖTE. ETT SAMMANTRÄDE AF DE DELEGERADE Å FÖRBUNDETS BYRÅ. DELTAGARNES NAMN SE FÖRTECKNINGEN HÄR NEDAN. A. BLOMBERG FOTO.

rene skall kunna tillgodogöra sig den nya tidens landvinningar inom kvinnorörelsen.

Samma dags afton var, som mötesprogrammet lydte, anslagen åt ett "mottagningssamkväm" å Runans stora sal, hvilken var dekorerad med Fredrika Bremers byst, omgifven af en flaggdekoration, samt af en större kartong, en kolritning af Carl Larsson öfver den fräjdade författarinnan. Detta samkväm artade sig till en vacker och tilltalande fest. Landsortens förbundsmedlemmar, som voro inbjudna, utgjorde dock minoriteten, däremot hade stockholmarna, både tillhörande och icke tillhörande Förbundet, infunnit sig i ett mycket stort antal — sammanlagdt bevistades festen af öfver 300 personer — och sågos representanter för skilda intellektuella och sociala områden af vår kvinnovärld. Äfven en del herrar, framstående män i vårt samhälle, bevistade kvinnornas fest. Den allvarliga afdelningen på programmet utgjordes dels af några hälsningsord, uttalade af fru Montelius, dels af ett föredrag af fröken Gertrud Adelborg öfver Förbundets 20-åriga verksamhet. — Vacker sång utfördes därefter af en kör, tillhörande det ungdomliga musiksällskapet S. S. U. M.; supén, som intogs vid småbord i den stora i hast afröjda salen, var animerad, hvarvid både allvarliga och skämtsamma tal förekommo. Af de förstnämnda må nämnas ett tal af fru Montelius till minne af Förbundets genom döden afgångna stiftande medlemmar och ett af fröken Math. Silow för Förbundets gäster från landsorten; ett tack till styrelsen framfördes i de senares namn af skolföreståndarinnan fröken Anna Danielson från Kalmar.

Följande dag fortsattes mötet; dess officiella del utgjordes af ett middagsföredrag i Ateneums stora sal af doktor Lydia Wahl-

ström öfver "Svensk kvinna inför svensk lag". På aftonen hade ett diskussionsmöte i Kvinnoklubbens lokal anordnats med följande program: Inledningsord af fru Agda Montelius till frågan: "Huru skall Förbundets arbete i olika riktningar kunna fortsättas och utvidgas?" Speciella inledare: fröken G. Adelborg: "Frågans betydelse för landsbygden; ekonomiska och praktiska synpunkter;" — fröken M. Aspman: "Undervisning i barnavård som nödvändig del af den kvinnliga uppfostran;" — fru A. Höjer: "Framstegsmoral;" — fröken C. Milow: "Hvad är att göra för ungdomens höjande och förädling i stad och landsbygd?" Efter inledningsföredraget följde en ganska liflig diskussion öfver de föreslagna ämnena, hvarvid man hade tillfälle lyssna till yttranden af såväl hufvudstadens som landsortens förbundsmedlemmar. Med en enkel supé, intagen i samma lokal, afslutades den mer offentliga delen af mötet.

Trenne förmiddagar å rad möttes emellertid ombuden och särskildta intresserade med Förbundets styrelse till enskilda öfverläggningar å Förbundets byrå 54 Drottninggatan. Därvid behandlades bland annat följande frågor: Kan något göras för motverkande af den starka tillströmningen af unga flickor till fabriksarbetet? — Vikten för kvinnan att inse det nära sambandet mellan hemmets intressen och det offentliga lifvet. — Förslag angående bildande af ombudskretsar i landsorten, hvilka dels skulle arbeta för lokala intressen, dels verka för Förbundets gemensamma mål. — Någon resolution antogs icke, hvarken i anslutning till de offentliga eller enskilda sammankomsterna, utan fingo de i många afseenden ytterst belysande diskussionerna utgöra svar å de uppställda frågorna.

Detta är kort och torrt berättelsen öfver Fredrika-Bremer-Förbundets 20-årsmöte. Några egentliga beslut fattades icke, men kan ändamålet med mötet anses vunnet, det nämligen att ett fastare band knutits mellan de olika landsändarnas kvinnor och hufvudstadens, något som lifligt är att hoppas skall blifva till framtida fromma för det gemensamma älskade fosterlandet. — De faktiska resultaten af denna lilla internationella kvinnokongressskola, då de hunnit genomgå alla de nödiga förberedelsestadierna, framläggas för Iduns läsare.

L. D.

De på gruppbilden här ofvan förekommande damerna äro: 1. Fröken S. Björklund, medl. af Förb:s styr. 2. Fru J. Jolin, medl. af Förb:s styr. 3. Fröken G. Adelborg, föreståndarinnan för Förb:s byrå. 4. Fröken S. Ulrich, sekreterare i F. B. F. 5. Fru A. Montelius, ordf. i F. B. F. 6. Fröken L. Engström, medl. af Förb:s styr. 7. Fru S. Whitlock, medl. af Förb:s styr. 8. Fru T. Gylden, medl. af Förb:s styr. 9. Fröken L. Dahlgren, medl. af Förb:s styr. 10. Fru L. Dyrssen, medl. af Förb:s styr. 11. Fru A. Lewenhagen, ombud i Lund. 12. Fröken A. Eurenus, ombud i Malmö. 13. Fröken E. Sundholm, ombud i Hudiksvall. 14. Fröken A. Lagerberg, medl. af Förb:s styr. 15. Fru A. Anderson, ombud i Vexjö. 16. Fru A. Lindskog, ombud i Venersborg. 17. Fröken M. Silow, medl. af Förb:s styr. 18. Fröken A. Mauritzon, ombud i Vadstena. 19. Fru S. Petré, Malmö. 20. Fröken A. Lindow, Warberg. 21. Fröken S. Sjöstrand, ombud i Halmstad. 22. Fröken A. Pihl, ombud i Norrköping. 23. Fröken O. Andersson, Wisby. 24. Fröken S. Hansson. 25. Fru B. Ulander, ombud i Motala. 26. Fru V. Thorburn, ombud i Uddevalla. 27. Fröken M. Nordenfelt, ombud i Göteborg. 28. Fröken A. Danielson, ombud i Kalmar. 29. Fröken A. Arwedson, ombud i Linköping. 30. Fru A. Starck, ombud i Söderfors. 31. Fru H. Brettner, ombud i Arvika. 32. Fröken R. Grönvall, ombud i Helsingborg. 33. Fröken L. Möller, Lund.

DUFF'S LIQUEUR WHISKY

MACLEAY DUFF & CO,
GLASGOW.

Generalsagentur
J. GRÄNGREN,
STOCKHOLM.
Rikst. 58 78.

"JUL-FÖRLOFNINGAR."

DEN VID JULTIDEN städse grasserande förlofningsepidemin har som vanligt under helgen öfversvämmat tidningarna med fetaste fetstilsannonser, ibland ända till fyra à fem spalter, hvarunder till yttermera visso oftast placerats ordet "julafton" eller "juldagen", på det intet tvifvel må kunna uppstå, att tilldragelsen verkligen gått af stapeln under helgen. Borde inte klockslaget också tillkännagivas?

Men icke nog härmed — sedan får man genom personal- och familjenotiserna yttermera en repetition i förlofningskalendern. Julförlofningarna tyckas höra samman med julsinkan och lutfisken.

Jag vet mycket väl, att de nyförlovade jämte deras mammor, tanter och väninnor med indignation skola utbrista, att förlofningsannonserna ju inte alls äro för den stora allmänheten, utan för vänner och bekanta, och att den som förargar sig öfver dem kan alldeles ignorera dem. Ja, men det är omöjligt att, när man vecklar upp sin tidning, undgå att blifva dem varse, studera dem behöfver man ju icke, hvem skulle stå ut med eller finna tid till det — men ögna igenom dem, om än så flyktigt, känner sig nog många nästan tvungen till, för att inte bli prickad som en rysligt ohöflig varelse, ty det kunde ju hända att någon bekant eller släkting är med i flocken, och tänk — om de icke blefve vederbörligen gratulerade och den försumlige ursäktade sig med, att det inte ingick i hans vanor att läsa julförlofningsannonserna! Det finns verkligen de, som göra sig skyldiga till en sådan försummelse och som ha mod att tillstå det också. Men "prickade" blifva de, det är visst.

Jag kan ej hjälpa det, men när de där annonserna, spalt upp och spalt ned, träda mig under ögonen, kommer jag alldeles osökt att tänka på en tätt sammanpackad boskapshjord, som trafvar fram på allmänna landsvägen, och jag kan ej annat än förundra mig öfver, hur två människor, som verkligen älska hvarandra, kunna vilja låta sin unga lycka stämplas af något så ofint som dessa vulgära *en-masse-förlofningar*, som liksom på kommando skola "eklateras" under julen. Och hvem kan väl undgå att göra sig den frågan: skola väl alla dessa så storställt offentligtgjorda förlofningar verkligen leda fram till altaret? Skall icke många bland kontrahenterna ha kastat ringen, när nästa jul är inne, ja, är det icke mycket troligt, att mer än ett af dessa nu sammankopplade namn nästa jul skall paradera i tidningarna hoplänkadt med något annat?

Det finns ett ord, som skörrar ohyggligt fullt och brutalt, det är "uppslagen förlofning". Uttrycket kan endast jämföras med sin förutsättning "eklaterad förlofning", och båda tala för sig själva. Säkerligen finns det väl icke heller någon, hvars förlofning brutits, som icke då hjärtinnerligt önskat, att den aldrig varit offentligt tillkännagifven.

Naturligtvis är det långt bättre och ärligare att bryta förlofningen, när lyckopremisserna visat sig falska, än att lagbinda sig endast för att uppehålla skenet eller för att lefva ett helt lif på de fattiga smulorna, det utpressade skalet af det som en gång var blommande rikt och varmt. Men lika litet som en bruten förlofning notifieras i tidningarna, lika litet borde sådant förekomma vid dess ingående. Bland de unga själva börja också tendenser i den riktningen att spåras. Jag har hört många unga flickor uttala sin afsmak för den officiella förlofningsmanien, och jag vet också de, som endast med sina närmastes vetskap ha gifvit hvarandra sin tro och aldrig skulle vilja gå omkring och skylta som "fästmö" och "fästnan". De två veckorna emellan lysningen

och den kyrkliga eller borgerliga vigseln blir då den enda och oundvikliga officiella förlofningsstiden. —

Det är alldeles riktigt att i likhet med Ingeborg Sick i hennes bok "*Äktenskap*" göra en skarp åtskillnad på *giftermål* och *äktenskap*. Distinktionen har i alla tider funnits, och säkert tar ingen fel, som vågar påstå, att de flesta låta sig nöja med *giftermål* med därtill hörande obligatoriska förlofningsattiraljer — notificering, visiter, exposition o. s. v. Men säkert är också, att bland dem som ingå *äktenskap*, är deras antal ännu större, som, fastän de skulle vilja, icke hafva mod att bryta mot häfdvunnen sed, än deras, som öppet revoltera.

Och skulle icke möjligen kunna tänkas, att alla dessa banala, ofina och löjliga former, som likt lerklumpar hänga sig fast vid den friaste, den personligaste och diskretaste af alla känslor, bidragit till att väcka den afsmak och leda för *allt* hvad yttre bindande band heter i ett lifsförhållande mellan man och kvinna, som ytterst utmynnar i s. k. samvetsäktenskap?

Det högsta får ej neddragas.

Det kan ju invändas, att för den äkta kärleken äro de yttre formerna alldeles likgiltiga, det är något, som man i likhet med så mycket annat i ofullkomlighetens värld underkastar sig, därför att det måste så vara. Hur sant detta än är, så kan det dock aldrig gälla annat än de lagliga band och former, hvarmed samhället till skydd för sig själf måste gärda om förbindelsen mellan man och kvinna, då ju de, som skulle kunna undvara dem, ännu, och säkert länge, länge, befinna sig i en försvinnande liten minoritet, och just därför borde *ansvarskänslan* mana dem att lagbinda sin förning.

Men hvad därutöver är — hvad slentrianen och osmaklig sedvänja smetat fast därvid, det må vara hvars och ens rätt att alldeles frigöra sig ifrån. Äfven här må skaldeorden gälla:

"Evigt kan ej bli det gamla,
hvad förmultnat är skall ramla,
och det friska, nya växa
fram utur förgängelsen."

STEFFEN.

EN "ÖFVERMÄNNISKA". SKISS AF HANNA LUNDHOLM.

DE MÅSTE bort — salongsmöblerna med den röda beklädnaden måste ovillkorligen bort och nya inköpas, som voro moderna och tidsenliga. Fru Häger hade en tid gått och burit på denna tanke. Hon hade intalat sig själf, att inredningen i hennes salong och för öfrigt i hela våningen icke var i öfverensstämmelse med den position, som härads höfding och fru Häger de senare åren intagit i hufvudstadens sällskapslif. Räknade de icke konstnärer, som voro eller åtminstone höllo på att blifva kända, bland sina intimaste vänner? Allenast af hänsyn till dessa var en genomgående förändring af det Hägerska hemmet oåterkalleligen nödvändig. Vännerna hade naturligtvis ej tillåtit sig den taktlösheten att göra den minsta lilla anmärkning, men fru Häger var öfvertygad om att de, med sin förfinade smak och moderna syn på allt och alla, skulle fullkomligt gilla de åsikter, hvilka förfäktades af författaren till en liten broschyr, som hon af en händelse nyligen kom att bläddra igenom. I denna broschyr framhölls med eftertryck, att man ej ens bör valja broderimönstret till en soffkudde eller bordduk, utan att inhämta råd af sin mest konstförfarna väninna. Fru Häger ansåg sig själf mera konstförfaren än alla sina väninnor tillsammans, och det kunde därför ej falla henne in att rådgöra med dessa. Däremot väntade

KÖP Svart Siden.

Begär proffer franko af våra garanteradt solida sidentyger från 90 öre till kr. 13 pr mtr
Specialité: Sista nyheter af brud- sällskaps- och promenadtoiletter, äfven i kulört och hvitt.
Sändes tull- och portofritt direkt till privata.

Schweizer & Co., Luzern S. 6. (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

hon att få en god hjälp af den lilla broschyren, ty författaren till densamma var en allmänt erkänd auktoritet. Hon ämnade nu i största hemlighet inreda sitt hem modernt, i full öfverensstämmelse med den nya smak, som just höll på att arbeta sig fram. Hon njöt på förhand af den angenäma öfverraskning, de nya anordningarna skulle framkalla i hennes umgängeskrets. Hon fröjdade sig vid tanken på, att de numera hade god råd till denna utgift.

Innan fru Häger iklädde sig sin eleganta, sidenfodrade kappa för att gå och uppsöka sin man på hans byrå och definitivt vinna honom för saken, kastade hon en kritisk blick in i sin salong. Sedan hon läst den lilla broschyren, var det ej nog med att inredningen föreföll henne gammalmodig — den vittnade ju rent af om en banal smak. När fru Häger fastslagit detta, begaf hon sig hastigt i väg. Hon måste likväl stanna vid hvarje möbelbutik, som hon passerade förbi. Därinne varseblef hon visserligen också den varmt röda färgen och därtill en betydligt bjärtare nyans än den hon hade i tyget på sina salongsmöbler, men i butikerna var det träet, hvaraf möblerna snidats, som målats i högrödt, och detta var ju ändå en stor skillnad.

Härads höfding Häger och hans vackra fru hade varit gifta åtskilliga år, innan deras inkomster tilläto dem att "representera" i någon nämnvärd mån. Vid tiden för deras giftermål var fru Häger mycket ung och i full besittning af den naiva, barnliga osjälständighet, som i många fall oemotståndligt tjuisar och magnetiserar det starka könet. Fru Häger hade som ung flicka ingen egen mening om någonting i världen; hon rådfrågade sin man om de minsta enskildheter i sin toalett, och det var han, som vid bosättningen helt och hållet bestämde, huru deras hem skulle inredas. I motsats till den på den tiden rådande smaken, som gick i riktning af det starkt urblekta, svärmade härads höfdingen för höga, varma färger. Ett nytt hem skulle, så menade han, framför allt se gladt och soligt ut. Han hade förälskat sig i ett mörkt skulpterat möblemang med röd beklädnad. Men detta var dyrt — allt för dyrt för att de disponibla medlen skulle kunna räcka till. Möbelfabrikanten var emellertid tillmötesgående; han begärde ej att få hela köpeskillingen på en gång. "Att köpa dyrt är att köpa billigt," tänkte härads höfding Häger. Dessa möbler och denna beklädnad sågo ut att kunna räcka en människoålder.

De nygifta täflade den första våren med hvarandra i hänryckning öfver det solida möbeltyget. Färgen däri visade sig vara så äkta, att de aldrig behöfde släppa ned gardinerna för att skydda det för blekning. De kunde ej se sig mätta på sin lilla salong. Något vackrare och smakfullare fanns i deras tycke ej till, isynnerhet när solen lyste in genom de hvita broderade gardinerna och gjorde den i rummet förhärskande röda färgen ännu varmare och djupare. "Så klokt af mig, att jag ej alltför

En delikat dessert tillagas på ett par minuter af

Lagermans Dessert-gelè-pulver "TOMTEN".

länge höll på kronan.“ Häradshöfding Häger tröttnade ej att upprepa denna fras för sin unga fru, som höll med honom i allt. De gladdes sig äfven åt prydnadsakerna på den lilla ateniennen, åt fotografierna — afbildningar af bekanta konstverk — på deras väggar och framför allt åt ett par små oljefärgsstudier, som en ung, ännu okänd konstnär, en vän till häradshöfdingen, skänkt dem i bröllopspresent, och åt hvilka de skämtsamt gifvit benämningen “vårt tafvelgalleri“.

Den advokatbyrå, som häradshöfding Häger uppsatt, bar sig med åren förträffligt. Deras umgängeskrets vidgades — särskildt utöfvade de gästfrihet mot ett par yngre konstnärer, hvilka blefvo vänligt, ja, hjärtligt emottagna, när helst de funno för godt att infinna sig. De tittade ofta in vid middags- eller supétid och funno alltid ett kuvert framlagdt för deras räkning af den omtänksamma värdinnan. Till gengäld matade de ibland husets enda barn, en liten näpen flicka, med sötsaker, som hon blifvit vand att själf uppleta i farbrödernas fickor. Husets unga fru gjorde de till föremål för en fin, smickrande beundran. Hennes skönhet och vänliga omtanke för deras trefnad gjorde denna beundran berättigad. De fäste sig ej vid, att den unga frun talade föga, ty hon förstod i stället i hög grad konsten att tiga och se intresserad ut, när de själfva och häradshöfdingen förde någon lifligare diskussion. Hvertill de på dagordningen stående frågorna i konst och litteratur gäfvö anledning.

Fru Häger försökte äfven att följa med sin tid. Hon var emellertid ej spirituell och insåg sin brist härvidlag. Hon hade en dag studerat en roman af en författare, som började göra sig ett namn, och då hon i alla de böcker, hvilka hon genomgick, alltid fann någon lärdom, som hon själf kunde draga nytta af, så fäste hon sig i detta fall särskildt vid författarens uttalade åsikt, att det är finare att iakttaga en intelligent tystnad än att prata dumheter. I den krets, där hon af en händelse blifvit försatt, var det ej tillräckligt att hafva ett vackert ansikte, man borde äfven vara eller åtminstone synas vara begåfvad. Fru Häger valde för sin del den intelligentaste tystnaden.

Då inträffade det, att hon uppfångade ordet “öfvermänniska“, när hon en gång lyssnade till en diskussion mellan några af husets vänner. Detta ord lämnade henne sedan ingen ro. Förefanns väl någon möjlighet, att hon kunde uppställa sig själf som aspirant till denna heders-titel? Hon började forska efter egentliga meningarna därmed, men kom endast till det resultat, att en afsevärd mängd människor gå omkring här i lifvet med det stolta medvetandet, att de äro berättigade till att af sig själfva och andra klassificeras som öfvermänniskor. Om honom, som utslungat detta bevingade ord i världen, visste hon så godt som ingenting annat än namnet, och att han varit ett stort snille. Hon anade ej, hvilken begreppsförvirring detta lilla ord åstadkommit bland alla dem, hos hvilka en naturlig böjelse för själföfögudning och själföfverskattning ständigt närts, tills medvetandet om egen vikt och betydelse utvecklats till kronisk själsåkomma. Hennes uppfattning af saken blef slutligen den, att man för att göra skäl för titeln öfvermänniska måste sträfva efter att höja sig öfver s. k. hvardagsmänniskor och deras begrepp. Hon gjorde aktningvärda försök, men lyckades, tyvärr, endast hålla sig uppe en kort stund hvarje gång. Hon sväfvade högt, som en såpbulle drifven af en vindfläkt, när en poet för henne föreläste sin sista dikt, eller när en målare förevisade sin sista tafla. Likmätigt med det program hon uppställt, sade hon visserligen så godt som ingenting, men poeten upptäckte en svärmisk glans i hennes vackra blåa ögon, och målaren

belönades med ett intelligent småleende, som tycktes honom innebära full förståelse af och sympati för den idé, hvilken han nu försökt återge på duken i bild och färg.

Med tiden utvecklades hos fru Häger konsten att variera med uttrycksfulla blickar och med minspel, vittnande om det lifligaste intresse för person eller sak, till virtuositet. Hon fick så småningom ord om sig att vara en mycket intelligent kvinna, men det var hufvudsakligen individer af det manliga könet, som fingo denna uppfattning. De trodde sig alltid hos den vackra fru Häger upptäcka en reflex af den stämning, hvaraf de för tillfället behärskades. I motsats härtill inträffade det ofta på dam-bjudningar och kafferep att hon satt med en min, som om hon varit uttråkad.

En genomgripande förändring hade försiggått med det Hägerska hemmet. Icke blott salongen, nej, hela våningen hade fått nya möbler. När början en gång var gjord, så tyckte både häradshöfdingen och hans fru, att man ej borde stanna på halfva vägen, utan taga steget fullt ut. Första gången de inspekterade sin nya salong, sedan allting kommit på sin plats, gjorde fru Häger den iakttagelsen, att hennes man den sista tiden blifvit korpulent och väl mycket rödlätt, samt att han egentligen skräpade i sitt eleganta hem. Hvad henne själf angick, så fann hon sig ej heller fullt passa i den nya infattningen, men den saken var lätt nog afhjälpt. Hon beslöt sig genast för att hädanefter anlägga empiredräkt. Hennes figur passade alldeles förträffligt för densamma, och den var dessutom ytterst modern. Fru Häger kände sig ej fullt belåten med den ständiga uppmärksamhet, hon måste ägna åt att bevara sitt mattblåa sidenmöbeltyg för blekning af solen. Hon hade tillräckligt god smak för att afsky “öfverdrag“, men hon motsåg den tid, när nödvändigheten skulle fordra, att dylika anskaffades. Det blefve till slut outhärdligt att ständigt rulla gardinerna upp och ned.

Den stora invigningsmiddagen ägde rum på hösten, när alla husets vänner och bekanta återvändt till staden. Fru Häger i empiredräkt hade vid sin vänstra sida en bekant skulptör, som nyligen återvändt från utlandet och blifvit introducerad af de ordinarie konstnärsvännerna. Hon satt under loppet af middagen och väntade på att hedersgästen skulle bestå henne en komplimang för de på alla områden lyckade anordningarna, och det minsta erkännande från hans sida skulle hafva gifvit henne en liflig förnimmelse af att hon tagit ett jättesteg uppåt mot den nivå af öfverförfining, till hvilken blott ett fåtal utvalda förmå höja sig, men hon väntade förgäfvos. Han såg retsamt likgiltig ut och hans öga hvilade på henne med en kritisk kyla, som gjorde henne i hög grad osäker och förvirrad. Han talade med låg röst, i hvilken hon spårade en nyans af värme, endast när han framhöll det stora konstnärliga värdet af en nyligen utställd tafla, hvars upphofsman var en erkänd utländsk storhet. Samma konstverk hade hon förut hört en af husets vänner på det skarpaste klandra — det var enligt dennes mening bristfälligt såväl i kolorit som teknik. Hon hade vid detta tillfälle skänkt husets vän en blick af förståelse, nu log hon emellertid mot sin bordskavaljer, och då denne saknat tillfälle att sätta sig in i det manér, hon tillskapat åt sig för att gifva uttryck åt sitt gillande och sin sympati, så framstammade hon med musikalisk röst: “Det är också min mening.“ Af den själsrapport, som hon trodde sig härmed hafva åvägabragt mellan sig och sin gäst, märktes emellertid från hans sida ej minsta spår — han satt kall och oberörd som förut. När middagen led mot sitt slut, väntade hon, att han skulle töa upp vid utbringandet af skålen för värdfolket, men ingenting afhördes,

Lanolin-Sana-Tvål.
Garanterad ren, neutral, mild och öfverfet.
Bästa Barntvål!
25 öre st.
Grumme & Son
Stockholm.

och fru Häger blef slutligen tvungen att gifva tecken till taffelns häfvande genom att resa sig från bordet.

Vid kaffet slog sig en af husets vänner ned vid hennes sida. Han talade bland annat äfven om hedersgästen.

“Hvad säger ni egentligen om min vän skulptören? Är han inte en intressant personlighet?”

När fru Häger instämde med en gillande nick fortfor vännen:

“Han har visserligen rykte om sig att vara litet egendomlig, men detta beror enligt min åsikt därpå, att han är skapad till öfvermänniska. Han låter världen säga, hvad den vill, såväl om hans enskilda lif, som om hans verksamhet som konstnär — kritik berör honom icke det minsta. Inom konsten är han, som ni vet, banbrytare och har redan en hel stab af efterapare. Han har äfven förvärfvat sig rykte som auktoritet, då det gäller rent hvardagliga smakfrågor. Ni må tro mig eller ej, men i sin salong har han en anilinröd matta och vinrödt möbeltyg. Det kommer säkerligen inte att dröja länge, förrän denna originella sammanställning af färger blir modern.“

Flere af gästerna gjorde till sin förvåning den iakttagelsen, att fru Häger under den återstående delen af aftonen visade en för henne ovanlig tankspriddhet.

DET NYA RIKSDAGSHUSET.

III.

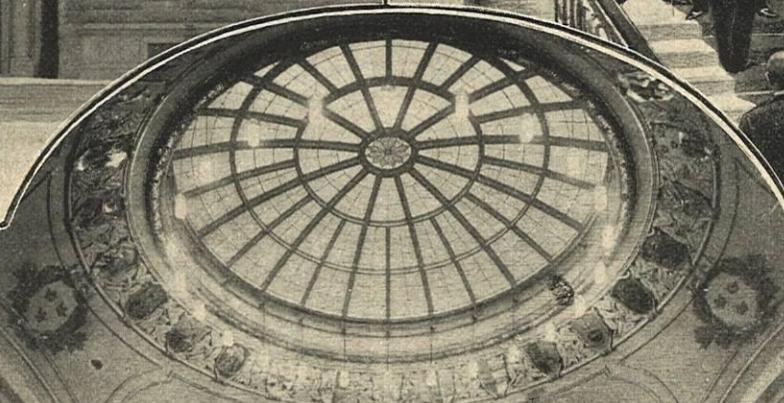
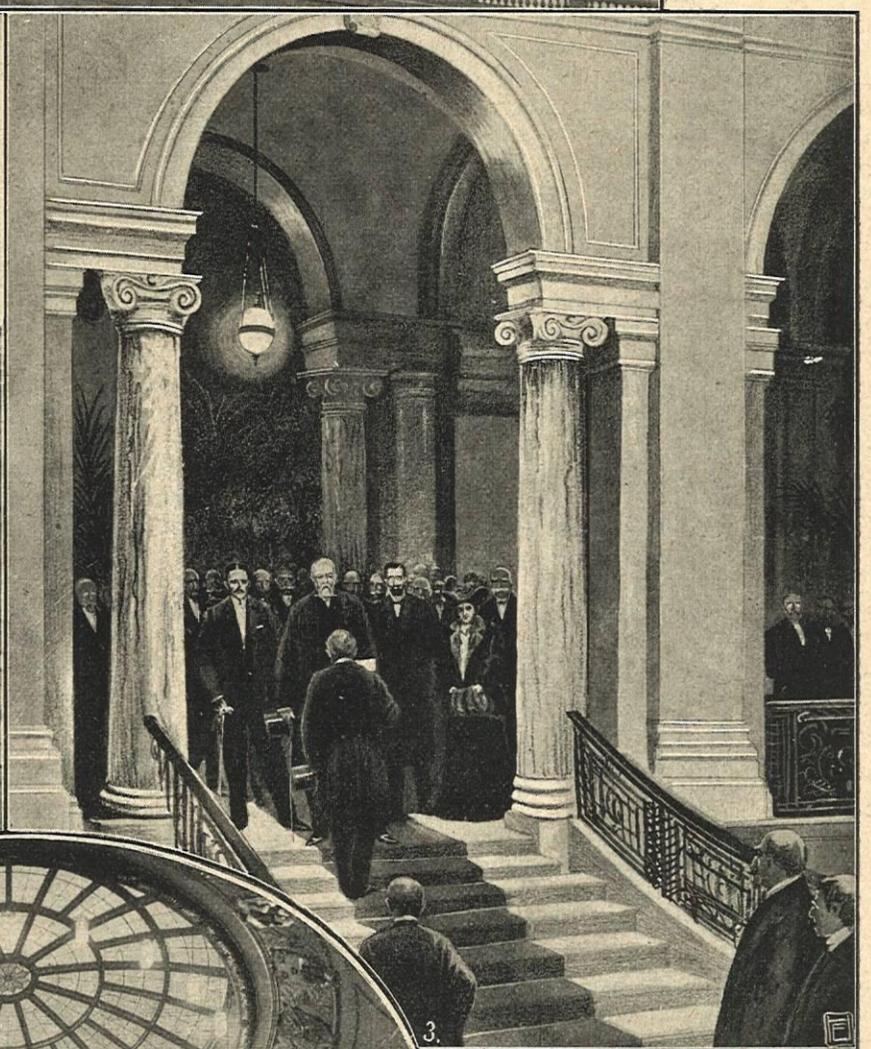
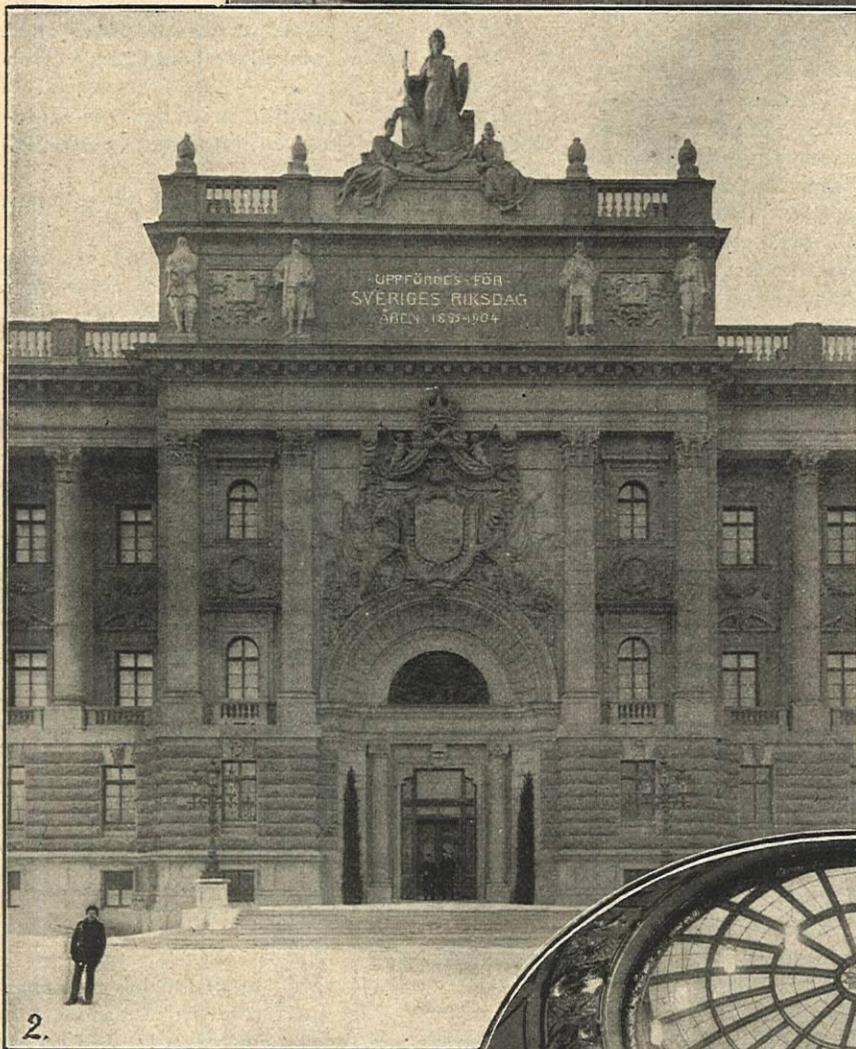
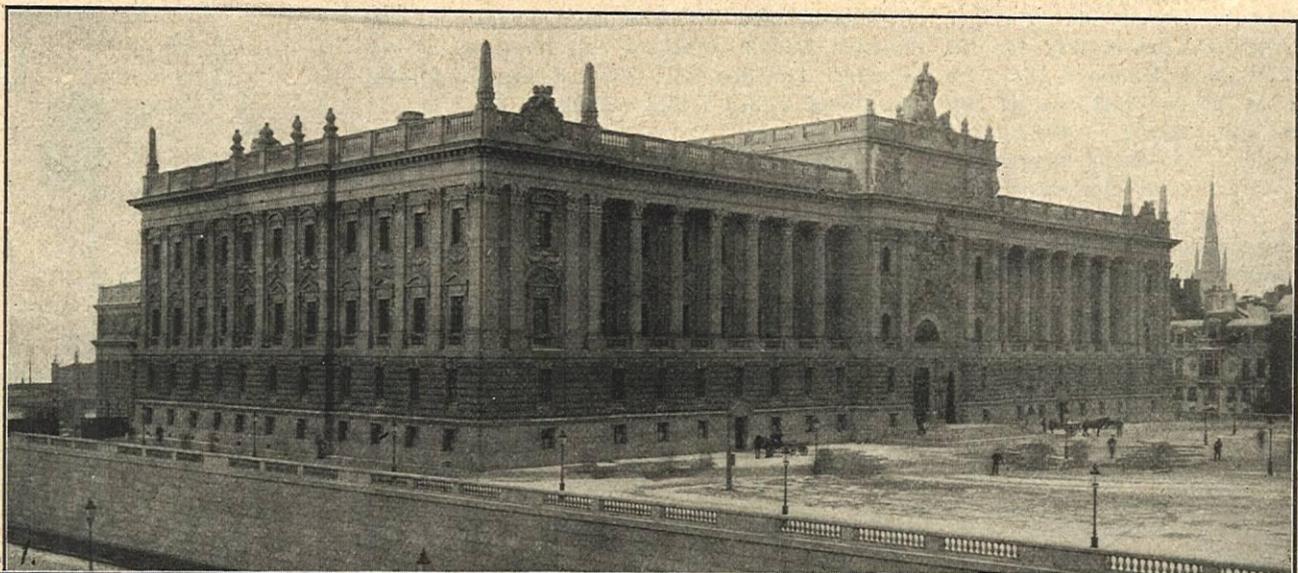
KORT INNAN våra lagstiftare började sina arbeten i det nu färdigvordna palatset på Helgeandsholmen, tog konungen, åtföljd af kronprinsen samt hertigparet af Västergötland jämte uppvaktningar, riksdagshuset i betraktande. Med anledning af besöket hade hufvudentrén smyckats med flaggor och enar och den monumentala trappan pryddes med lefvande växter.

När de kungliga personerna med svit nått trappans öfversta spets, framträdde bankofullmäktigen d:r R. Törneblad och höll till konungen ett tal, i hvilket han å riksdagskommitténs vägnar anhöll att få hälsa konungen välkommen vid detta besök i det nya riksdagshuset, som nu upplåtit sina portar.

Såväl konung som folk hoppades, sade talaren, att de förhandlingar och beslut, som skulle förekomma i detta riksdagshus, måtte lända nationen till bättnad.

Sedan konungen besvarat talet, besågs byggnadens olika lokaler, hvarvid som vägvisare tjänstgjorde flere af riksdagskommitténs ledamöter, hvaribland d:r Cavalli, samt dessutom kommitténs arkitekt Aron Johansson och riksdagshusets vice värd, kamrer J. Nilsson.

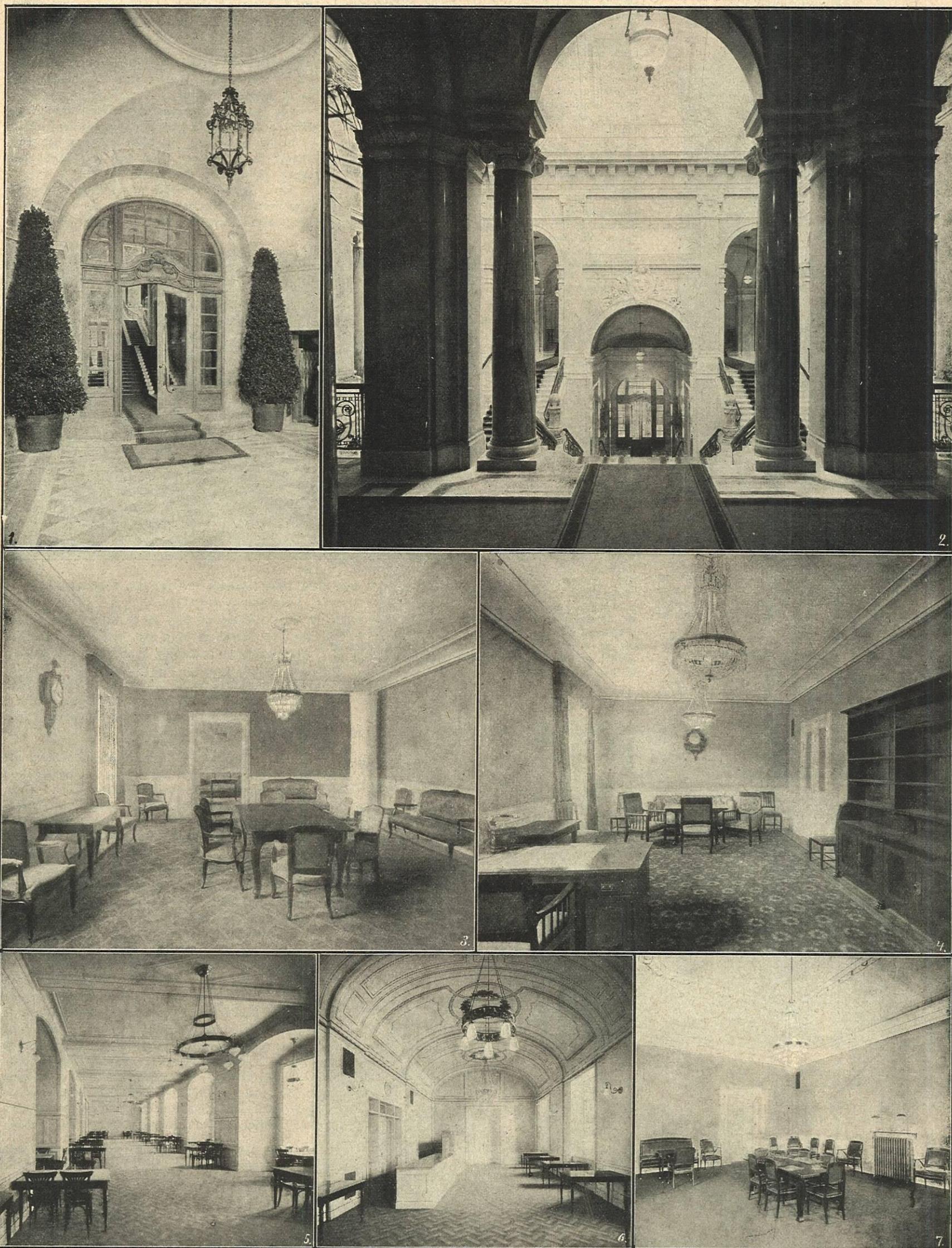
Som komplettering och afslutning af våra riksdagshusbilder — de båda föregående serierna återfinnas i Idun nummer 46 och 49 föregående år — meddelas i dagsnumret interiörer af de

nu senast färdigblifna lokalerna, såsom det gemensamma samtalsrummet, prydt af antika kristallkronor och konstnärligt utförda talmansporträtt, statsrådsrummet, talmansrummet, ett af klubbrummet, matsalen, buffeten, hufvudentrén samt en bild af fasaden med Theodor Lundbergs Sveagrupp, de fyra stånden, riksvapnet o. s. v. Från konungens besök i riksdagshuset meddelas äfven en bild, utförd af artisten Hj. Eneroth efter en vid tillfället af hof-fotografen A. Blomberg tagen fotografi.

DET NYA RIKSDAGSHUSET. TREDJE SERIEN. 1. RIKSDAGSHUSET FRÅN LEJONBACKEN. 2. HUFVUDINGÅNGEN MED RIKSVAPNET, »DE FYRA STÅNDEN» OCH SVEAGRUPPEN. 3. FRÅN KONUNGENS BESÖK I DET NYA RIKSDAGSHUSET. BANKOFULLMÄKTIGE TÖRNEBLADH HÄLSAR KONUNGEN VÄLKOMMEN. TECKNING AF HJ. ENEROTH. 4. DET STORA SAMTALS-RUMMET. A. BLOMBERG FOTO.

BILDER FRÅN DET NYA RIKSDAGSHUSET. TREDJE SERIEN. 1. NEDRE VESTIBULEN. 2. STORA TRAPPHUSET. 3. STADSRAÅDSRUMMET. 4. TALMANSRUMMET 5. MATSALEN. 6. BUFFETEN. 7. FÖTSTA KAMMARENS KLUBBRUM. FOTO. FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

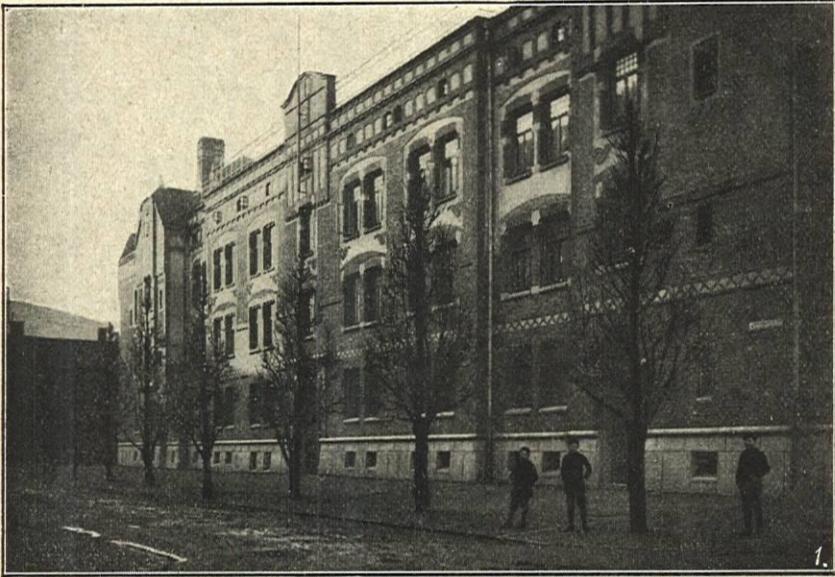
UR DAGSKRÖNIKAN.

MÄSSHAKA FRÅN HANDARBETETS VÄNNER FÖR
JOHANNES KYRKA I STOCKHOLM.

KYRKLIG TEXTILKONST. Från Handarbetets Vänner ha i dessa dagar aflämnats till Johannes kyrka två för detta tempel beställda mässhakar, komponerade af fröken Annie Frykholm och i sina väsentliga partier sydda af fröken Gerda Ericsson.

Mässhakarna äro utförda af röd sammet, de traditionella breda bårderna prydas af ett mönster med växtmotiv, smala kvistar af törne med stora stiliserade röda blommor och gröna blad, broderadt i silke. På ryggsidan är i bårdernas skärningspunkt anbragt en ängel, hållande en hvit duk med I. H. S. i guld.

TVÄNNE FILANTROPISKA
STIFTELSE I GÖTEBORG.
1. DICKSONSKA STIFTELSEN.
2. FRIHEMMET I HAGA.
ANNA BACKLUND FOTO.

Vi meddela här en afbildning af den ena af de båda kyrkliga skrudarna, med hvilkas framställande Handarbetets Vänner ånyo visat sin eminenta förmåga på textilkonstens fält.

CHALMERSKA INSTITUTET I GÖTEBORG, af hvars nybyggnad vi redan tidigare meddelat en interiör, invigde härordagen densamma med en festlighet i den

ståtliga högtidssalen, som här nedan återges. Kl. 1 samlades institutets styrelse, föreståndare och lärarekår jämte ett större antal inbjudna. Sedan några sångnummer utförts af institutets sångkör, hälsade styrelsens ordförande, landshöfdingen friherre Lagerbring, de närvarande välkomna, hvarefter institutets föreståndare, professor Wijkander, redogjorde för institutets utveckling under de gångna 75 åren. Härefter sjöngos ånyo några sånger, hvarefter de närvarande spridde sig för att taga de nya lokalerna i närmare betraktande.

TVÄNNE FILANTROPISKA STIFTELSE I GÖTEBORG. Vi bringa i dag en afbildning af den bekanta "Dicksonska stiftelsens" i Göteborg ståtliga nybyggnad, som utgör en vacker länk i kedjan af samhallets sociala inrättningar. Nybyggnaden ligger med fasaderna åt Haga Östergata, Haga Nygata, Västra Skansgatan och Kaponniergatan i omedelbar närhet af denna stiftelses båda öfriga byggnadskomplex. Grundstenen till den nu uppförda lades 1902 i nov. Ritningarna äro uppgjorda af arkitekt Hans Hedlund och arbetet är utfördt af byggmästar Nathan Person. De fyra flyglarna inrama en stor planterad gårdsplan. Stiftelsen är afsedd till att för billig hyra lämna tidsenliga och sunda bostäder åt välkända mindre familjer, och inrymmer den nu uppförda byggnaden 70 dylika lägenheter. Under loppet af förra året skedde inflyttningarna, och nu återstår endast en del mindre målningsarbeten.

Vår andra bild återger den grupp af en och tvåvåningshus, vackert belägna i hörnet af Haga Kyrkogata och Vasagatan, som under benämningen "Frihemmet i Haga" ger huld och skydd åt ett 50-tal äldre. Den nyligen aflidne godsägaren Julius Lindström har till Göteborgs stad testamenterat dels det af honom uppförda "frihemmet" dels en fond af 30,000 kr., att därmed bestrida för byggnadernas underhåll nödiga utgifter

ETT SAMVETSÄKTENSKAP. NOVELL FÖR IDUN AF ELSA EK.

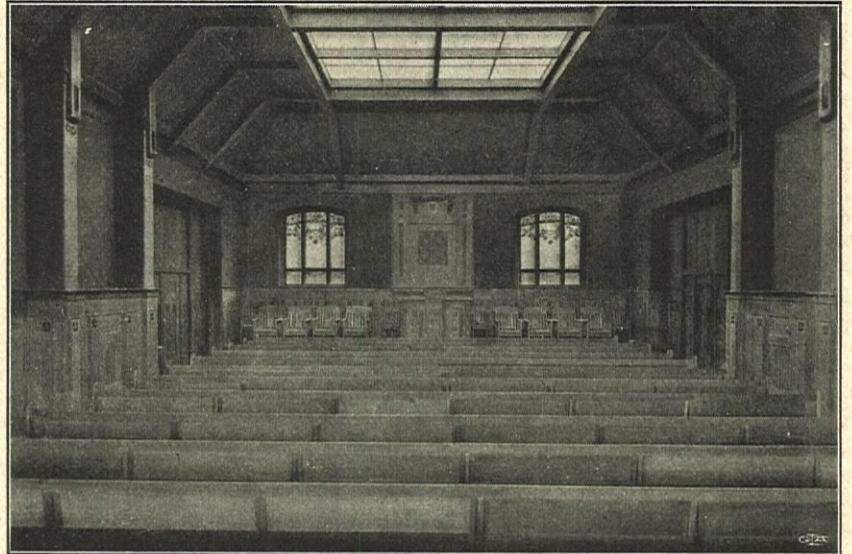
(Forts. fr. föreg. nr.)

"FRÖKEN HALL var ju här i staden den enda dam, som mötte dig med vänlighet," invände Petrus.

"Ja bevars," medgaf Agda ånyo, "men jag känner ändå ingen särskild sympati för henne."

"Hon visar dig ju både intresse och vänskap," sade Petrus i en ton, som funne han Agda obillig och otacksam.

"Å," Agda höjde lätt på axlarna. "Det är nog inte så mycket med den saken. Hon är långt mera intresserad af dig än af mig."

FESTSALEN I DET NYA CHALMERSKA INSTITUTET I GÖTEBORG.
OLGA RINMAN FOTO.

Det tycktes gå upp ett ljus för Petrus. Han log och måste gå bort och kyssa sin lilla fru. Att hon hade anlag för svartsjuka, var en helt och hållet ny och pikant sida. Och han lät det påbörjade ämnet utmynna i en öm liten scen, i hvilken Agda rycktes med, utan att hafva uppfattat den föreställning hennes lilla utfall uppväckt hos mannen.

Petrus förstod inte alls Agdas känsla af att befinna sig utanför de kretsar, i hvilka hon genom smak och vanor hörde hemma. Hans kärlek hade fallit på Agda icke därför att han funnit någon särskild samhörighet mellan sig och henne eller därför att hennes lif och smak och vanor ägt något särskildt tilldragande för honom; han hade förälskat sig i henne, utan att på något sätt ha reflekterat öfver orsaken. Och förhållandena vid den lilla badorten hade varit långt gynnsammare för en lätt och ledig utveckling af deras bekantskap, än hvad fallet skulle blifvit, om han råkat Agda i hennes vanliga omgivning. När han sedermera sammanträffat med hennes närmaste, hade han funnit dem något cirklade och förlegade i åsikter, hvilken senare mening Agda delat med honom. Men han hade egentligen ingen föreställning om, huru djupa rötter Agdas föregående lif och vanor kunde hafva i hennes natur. Och han märkte inte ens den gradskillnad Agda fann mellan damerna i sitt koteri och t. ex. fröknarna Berger. Men att Agda själf gick utanpå såväl de ena som de andra, därom var det däremot inte tu tal.

"Du får inte så mycket som vika från min sida, Petrus!" bad Agda en värväll, då de voro på väg till en trädgårdsrestaurang för att tillbringa aftonen med sitt vanliga koteri. "När jag har dig bredvid mig, skulle jag kunna bjuda hela världen spetsen, men när jag blir sittande ensam, utsatt för blickar och anmärkningar, så känner jag mig så skygg och modstulen."

"Men, kära barn," sade Petrus halft bekymrad, "hvad vill detta säga? Jag går inte alltid

ikring som en förälskad herde; det ligger inte riktigt för min natur, men jag rättar mig ju efter dig, så godt jag kan. Hvert vill du egentligen hän med dessa ständiga grillen? Skulle du verkligen vilja bli vigd?”

“Nej, inte för allt i världen,” sade Agda bestämt. “Jag vill endast, att du riktigt skall besinna det ömtåliga i min ställning,” tillade hon med litet förebrående röst; hon ville att han skulle förstått detta, utan att det påvisades honom.

“Jag tycker inte, att det är något ömtåligt alls med den. Du är min hustru och jag är din man inför både Gnd och människor, fast prästen inte läst öfver oss.”

“Ja visst, men jag skulle inför den allmänna meningen inte vara så afhämgig af ditt sätt emot mig, om prästen läst öfver oss,” sade Agda.

“Allmänna meningen! Att du inte kan göra dig oberoende af den! — Tror du inte, att folk skulle skratta åt oss, om vi alltid hänga ihop likt ler och långhalm?”

Agda drog litet på munnen, men icke glädigt. Om hon varit hans vigda maka, skulle hon inte känt så stort behof af beskydd eller ställt så stora fordringar på en ständigt vaken riddartjänst.

“Sätter sig inte löjtnant Vitt och notarie Åkerström ned hos det där samvets herrskapet,” sade en stund senare en af stadens fruar till ett par andra, hvilka tillika med män och giftasvuxna döttrar sutto ett par bord från Hedman. “Ett sådant slags fru behöfver väl litet variation. Men jag hade verkligen trott notarien äga bättre smak.”

“Man får aldrig vänta för mycket af karlar. En sådan sirén som hon vill det nog till att kunna motstå.”

“Åja, hon är nog försedd med både giller och garn, fast hon ser så menlös ut. — Se där ha vi Tora Hall och den sedvanliga fruntimmerstaben. — Jaså, löjtnant Vitt lämnar kretsen! Ja, jag vill tro, att den där sortens halfgamla radikala fruntimmer böra bli honom litet för mycket. Men antagligen tycker väl fru Hedman, att detta slags damsällskap ger relief åt hennes egen fraicheur och ungdomlighet.”

(Forts.)

FRÅNVILDMARKS- OCH JÄRNVÄGS- BYGGARELIF. BLAD UR FRU SARA STARES ANTECKNINGAR, HOP- SAMLADE AF MARIA RIECK-MÜLLER.

IX.

20:de mars.

FÖR NÅGON tid sedan kom det en dag hit en kvinna, som sade sig hafva något att bedja frun om. Hon hade gått in i köket och ville att köksan skulle visa henne in till mig, ty hon önskade tala med mig utan vittnen.

Jag satt och sydde, då dörren öppnades af ett storväxt fruntimmer, klädd i en grof filtsjal och den mörka hufvudduken långt framdragen öfver pannan, så att ögonen endast skyntade fram som bakom en skuggande skärm.

I det samma hon kom in, neg hon på ett underdånigt sätt, som misshagade mig. Sedan satte hon sig på stolen invid dörren och begynte vagga fram och tillbaka under jämmer och stönande, som så småningom öfvergick till en nästan hysterisk gråt.

Jag blef verkligen rädd för att det var någon galning, som gjorde mig sitt besök — ty inte hade jag ännu anledning tro, att människan var klok. Och jag makade mig försiktigtvis allt närmare dörren till Olles rum, innan jag vågade tilltala henne.

— Se så, lugna er!... Hvad är det med er, och hvad vill ni? — frågade jag slutligen, utan ängslan i rösten, ty var hon inte riktig, så gällde det att låta oförskräckt.

Så snart jag tilltalade henne, upphörde gråten så plötsligt, som om min röst hade skrämt den till tystnad. Men hennes ansikte bar ej heller det minsta spår efter tårar — och det tycktes mig litet konstigt. Ty

jag vet väl, huru man kan se ut efter mindre än detta — rödstrimlig och fläckig som i nässefeber. Jag tror att det endast är i romanerna, som folk se bra ut, när de gråta...

Och nu fick jag höra hennes ärende, sedan hon med hufvudduksnibben torkat ögon och näsa torra efter tåreflödet. Hon hade en skrofligt rå röst och bröt betydligt på norska.

— Käre välsignade frun Det är väl inte möjligt att få göra vasken åt herrskapet? Se jag har de så uselt och har to små barn, som jag ensam måtte sörje för. — — —

Jag skakade på hufvudet. — Vi tvätta alltid här hemma, och jag har redan talat vid hjälpgumror. —

Nu blef hennes röst inställsam, och hon steg upp från stolen och gick mig ett par steg närmare. Afslaget med tvätten tycktes hon knappast lägga märke till.

— Og så skulle jag bedje dem snakke godt för mej hos ingenjören. För se det är jeg, som logerer i kåken där borte vid bron och koger suppe och kaffe åt karlarne där, og nu vill man köre mej ud og forbyde mej mitt udkomme — og jeg har ej gjort någon den minste uret. —

Hon hade nu kommit mig så nära, att jag kunde se hennes ögon, trots den skymmande duken. De voro skiftande och mörka, men med ett uttryck, som var på en gång smilande och hårdt. Och de djupa injerna omkring dem och den groft skurna munnen gånge hennes ansikte utseende af någonting härjadt och i förtid åldradt. Hon kunde väl knappast vara mer än trettiofem år, ehuru hon såg ut att hafva lefvat i mer än fyrtio.

Jag lofvade henne att tala med min man.

Och hon gick...

Af Olle fick jag reda på, att kvinnan där borta i kåken var — som jag anade — ett af dessa utskott, som tycks höra samman med järnvägsarbetarnes kringfläckande tillvaro. Att hon hittills tålts på så nära håll, berodde dels på, att under den kalla vintern, då det ej funnits möjlighet för arbetarna nere vid brobygget att på närmare håll få någonting varmt, hade de där i kåken hos norsk-Anna, som hon kallades — fått varm soppa och kaffe med smörgåsar för rimligt pris; dels hade det varit obarmhärtigt mot de små barnen att neka henne tak öfver hufvudet under en sådan köld, då man visste, att ingen ville öppna sina dörrar för dem. Ty Norsk-Anna söp och var miss-tänkt för att stå i förbindelse med brännvinslangarne efter linjen.

Det är äfven på grund af detta, som hon nu blifvit nekad att längre hålla till där borta i kåken — och sedan hon en kväll gått hemifrån, lämnande barnen — hvaraf det äldsta är två år — ensamma i den kalla och mörka bostaden en hel natt, medan hon själf var ute och ställde till dryckeslag.

I dag skall hon nu bort därifrån och af länsman-nen skickas öfver gränsen, som lösdrifverska. Men jag har dock varit där en gång — för att säga henne några ord om hennes små barn. Det var en dag, då jag fått höra, att hon rätt ofta brukade lämna dem instängda i kåken, sedan hon först döfvat dem med brännvin. Men det är visst dumt och ändamålslost af bättre lottade kvinnor, som ej pröfvat så mycket själfva att gå till dylika varelser som denna Norsk-Anna för att söka förbättra dem med ord.

Jag uppnådde ej heller något annat, än att jag fick se den lilla fatiga kåken, som bestod af ett enda trångt rum med en sönderbränd kamin som eldstad och kokspis — samt de två barnen, som voro en öfver all beskrifning sorglig syn. Jag kan endast önska, att de snart måtte få dö.

Förresten fick jag föga tack.

Med hånlöje sade hon till mig, när jag gick därifrån: — Det är så overmaade lätt for en frue att ynke en, se'n hon inte kan udrette mer for en. Det är skidt! —

10:de april.

Den här affären med Norsk-Anna har låtit tala om sig, emedan en del af arbetarne funnit det vara orättvist, att hon blifvit omhändertagen af länsmannen, då många af de andra frilöperskorna efter linjen lämnats i fred.

Och häromdagen, då fru Bergner kom hit för att se till Solveig, som är hennes guddotter, rörde sig samtalet mest om förhållandena bland järnvägsarbetarne. Vi kommo då så småningom till själfva hufvudorsaken, hvarför denna kvinna så länge blifvit tåld, trots hennes förgelseväckande lefverne. Och den är att finna indirekt i det spända förhållandet, som uppstått mellan ortbefolkningen och arbetarne söderifrån.

Bönderna, som bo i närheten af det stora brobygget, neka att lämna ut något som helst i lifsmedelväg — eller också emot så oskäligen betalning att det ej kan blifva tal om uppgörelse. Och då marketenteriet ligger på andra sidan älven, har det varit lämpligt för arbetarne här på denna sida att uppe i Norsk-Annas kåk få sig litet värmande till lifs.

Det är minsann ej heller endast här, som denna oginhet från befolkningen haft följder af ledsam art. Fru Bergner talade om att distrikthefen just fått un-

GARGAROL

välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.

Hämmar syrebildning i munnen, skyddar därför tänderna.

Bruksanvisning å intyget.

Obs! Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. Obs!

HYLIN & C:o F. A.-B.
STOCKHOLM.

derrättelse från Boden, huruledes den där blossat upp till öppen fiendskap med ett våldsamt slagsmål mellan de infödde och sörlänningarne. — Och likadant är det visst på flere håll. Detta tycker nu jag för min del är mycket värre än förekomsten af en Norsk-Anna, ty hon har säkerligen mängden gång varit folket till god hjälp under den gångna hårda vintern, med sitt varma kaffe och soppa för tio öre portionen. Och på samma gång som jag tycker, att hon var en ryslig företeelse, är hon dock bättre än slagsmål och hat mellan en hop män af samma folk.

Grunden till detta ledsamma förhållande är — säger Olle — att befolkningen här uppe, där järnvägs-linjen dragit fram, gjort sig förhoppning om enorma förtjänster som uteblifvit. De arbetsdugliga bland dem hafva anmält sig som järnvägsarbetare och bildat lag, men de äro mindre vana än dessa tränade sörlänningar, som följt järnvägsbyggnaden uppefter i många, många år, och som de flesta arbeten utföras på ackord, så hafva de alltid blifvit efter, och förtjänsten har tagits in af de mer dugande främlingarne.

Jag tror ej att härvidlag någon som helst orättvisa begås af befälet. Ty, utom när det gäller en del arbeten på timmermansområdet, snickerier och kranstångning, där norrbottningen är en duktig arbetare, så är folket häruppe och särskildt männen det trögaste och senfärdigaste man kan se. Jag kan ej säga att de, som vi ständigt hafva för ögonen här i gården, bonden Emanuel Lind med husfolk, kunna tagas som typer för norrbottningarne i allmänhet. Men i sättet att arbeta och fördela arbetet tror jag säkert, att de likna de andra — åtminstone äro de ej bättre.

Jag vet ej, huru många gånger jag under den gångna vintern varit inne i stugan hos dem i olika ärenden. Men så godt som alltid ha gubben och de vuxna sönerna legat utsträckta och hvilat sig i sina sängar, medan pigan och mor Lind ständigt haft någonting för sig — endera sysselsatta med hushållsgörö-målen eller med arbetet ute i ladugård och bodar. — I höstas såg jag mor Lind plöja ute på åkern, och en gång när jag frågade efter Hanna — pigan deras — var hon borta och körde grus på en aflägsen vägbit, som hör till hemmanet.

Detta sätt att låta kvinnorna utföra en del af de tyngre utegöromålen lär vara gängse i de flesta trakter häruppe, och det gör nog ej dem så stor skada. Men det gör att männen i hela sin vandel blifva det tröga och senfärdiga släkte, som de visat sig vara. Och det få de sedan plikta för, när de ej hafva endast att täfla med hvarandra såsom nu och allt framgent.

Men detta sätt har dock retat mig många gånger just här i gården, där husbonden själf är i sina bästa år och åtminstone en af de fullvuxna sönerna är frisk och stark.

Den andre åter har varit sjuk från sin födelse och är till en plåga för sig själf och andra, med sin af skrofler fördärfvade kropp och sin nedärfda snikenhet efter pengar.

Snikenhet hos hvem som helst är otreflig — hos ungdom är den vedervärdig — och hos en ung människa, som är så sjuk att hon vet döden vara nära, är den en synd som i en kommande tillvaro gör henne förtjänt af att ständigt hemsökas af tjufvar och bedragare. — Men — som sagt — hos Johan här är den efter allt att döma ett syndigt arf, som delas af hela familjen — och han bör ej ensam bära skuld-bördan.

I detta fall äro de dock ej lika folket i allmänhet här uppe. Men, liksom i de flesta ådalarne, har en del af befolkningen lärt sig ett orimligt värdesättande af sina ägodelar, på samma gång som de gärna lura åt sig af andra för en spottstyver. Detta är de lärdomar, som de en gång själfva dyrt fått betala till de stora sågverksbolagens utskickade och handlangare — och den lärdomen går i arf liksom här hos Emanuel Lind.

Trögheten, som ligger dem alla i blodet, är emellertid ett hinder för att vinningslystnad och andra mindre goda egenskaper skola taga öfverhanden hos folket i vidsträckt bemärkelse. Jag tror, att jag skulle lära

Köp Venersborgs BALS KOR!

Bästa svenska fabrikat.
**Lätta! Eleganta!
 Hållbara!**
 Hvarje sula stämplad med
 vidstående fabriksmärke.
 Tillverkas som specialitet ef-
 ter **Wiener-metod** af
Aktiebolaget A. F. CARLSSONS
Skofabrik, Venersborg.

Försäljas i minut hos de flesta skohand-
 lande i landet.

mig tycka om dem riktigt bra, om jag komme att blifva bofast här, och kvinnorna här uppe tycker jag redan mycket bra om. De äro duktiga och arbetsamma, och deras fåordighet behöfver ej tyda på fattiga tankar och lama känslor. Därtill hafva deras ögon för mycket djup och uppmärksamhet i sitt sätt att se. Och de synas ej förslafvade under den stundom alltför tunga arbetsbördan.

Af ett stolt och styfsint slag äro de förresten alla — både kvinnor och män.

28:de april.

Lätt är att lefva, när det ljusnar i tidiga morgnar och de långa kvällarne glöda, rosenfärgade af sen sol. Det är lustigt att lyssna till knäppet i drivvorna, som smälta ned vid husväggen, där en mörk fuktrand visar huru högt de legat blott för några dagar se'n. Och när alla de hundrade bäckarne komma störtande under sång om fjäll och myr och b.utna stängsel, då glider minnet om den långa vinterns köld så sakta undan, liksom när spöktimmens hvita gestalter försvinna vid morgonväkten... Vinternattens stjärneljus och norrskenets flammande sprakeldar blekna bort och slockna i allt det varma solskenet. Ty här är solen starkare än anorstädes och gör drömtung skräck till munterhet och natt till klaraste dag...

Jag har visst blifvit alldeles yr af de här första värkningarne och de svarta töfläckarne nere på tjärnisen, och jag tror obetingadt, när Olle säger, att folket häruppe spår barmark inom kort tid. Ty vintern har ju varit så öfver all beskrifning hård och kall. —

Nere på älven sjunker snön undan, och det är ett rastlöst arbete vid brobygget, för att ej islossningen skall komma öfverrumplande och förstörande. Och det dröjer ej länge nu, tills allt är klart, och nitningsarbetet får taga vid. Då, när de väldiga järnspannen äro slagna från landfäste till landfäste, skall jag gå öfver på andra sidan — gå öfver Olles bro — och bryta mig ett stort fång nyutspruckna löf och tänka på, huru han har gått här under de kalla vinterdagarne och styrt med det alltsammans, avvägt och mätt, medan jag suttit vid kaminelden och värmigt mig. Och jag skall sätta vårens första löf inne på hans bord...!

I dessa dagar har han förfärligt mycket att ordna med just för de här hastiga värtecknens skull, och jag ser knappast till honom annat än vid de mycket oregelbundna måltiderna. För att i det längsta kunna köra öfver älven och binda isen, har ett extra arbete satts i gång. Hundratals lass med sågspån forslas dit ned och bredas ut öfver den smältande snön, för att solen ej skall komma åt att tära bort den nödvändiga isvägen i otid. Och på så sätt kunna de underhålla förbindelsen mellan de båda stränderna ännu då älven ofvan- och nedanför begynner bryta upp, och tills vägen där uppe i höjden är färdig.

Jag tycker, att de här järnvägsingenjörerna äro väldigt påhittiga. Hade jag suttit och grundat i hundra år, hade jag visst aldrig hittat på det sättet — åtminstone ej om våren. — — —

De långa, ljusa dagarne hafva emellertid nästan gjort slut på det trefliga umgängeslif, som nu på efterjulen allt mer tagit fart mellan oss och Bergners och de unga ingenjörerna.

Och de voro så trefliga dessa aftnar turvis hos hvarandra, med musik, dans och de tjugande detektivhistorierna...

Men allt sådant där slocknar ju af sig själf med aftonbrasan och lampan, som hänger otänd...

I stället har jag börjat måla.

Hvarför har jag inte gjort det förfu? Ja, det vet jag inte. — Och Olle, som själf är god tecknare, särskildt då det gäller att karrikera folk, säger, att jag har en liten gryende talang synnerligast i att finna färgtoner. I teckningen åter är jag ovig och kläpare.

Oh, tänk, om jag en gång skulle kunna måla landet häruppe, våren — och den vemodstunga vintern — och allt som har glans och ljus! Det är glans öfver vintern med — fastän mättad af återsken från alla dessa tusen stjärnskott, som dö i natten. — — —

1:sta juni.

Det är mörkt och stygt på myren, och morgondimmorna draga öfver snår och starrgrästufvor och träsket, där lommar klaga.

Bakom vridna, mossgrå stammar det skymtar trollfolk, som svänger i en sista tumlande ringdans, förr'n solen till skogs dem tränger.

Under ris och odonkvistar det knäpper och tisslar sakta, och det är som om tusen ögon en skatt ner i myren vakta.

Hu! den myren — vid och öde — är skrämmande, när det skymmer mellan svartblå, tysta skogar — alla ängslande ting den rymmer. —

Men från skogsstig, smal och villsam hörs pinglor och locklåt fager: öfver ås och mörka moar en rödaktig solglans drager.

Och framme i brynet — vid myrens kant det skymtar en flock af kossor och getter och kalffvar små och skuttande bock.

Och efter dem kommer i brokig kjol hon — Fagerås-mön. Det finns ingen jänta på denna jord så frisk och skön.

Se, dimmorna vika, där hon går fram, och myren vid blir ljus, och i grannaste färgers spel den ler så blid.

Den lyser med hjortronens röda gull och blåbärsblått och myrullens tofsar i solskenshvitt och silfvergrått.

Och locklåten hennes kring skog och myr den klingar klar; som lockande huldresång bjuder den och lockande drar.

Du Fagerås-jänta, du fagreste — så ung och stark — hos dig vor' jag gärna en getabock, som gnagde bark.

Jag vore den skuttande kalffven där, som hälst du ser, som gnider sig smekande intill dig, när salt du ger.

Du är som det sötaste åkerbär — som bäcken fri.

Du är som den susande gröna björk med fågelsång i.

När kvällsol'n sig gömt och skuggorna dra' öfver myren vid, och pinglor och locklåten fjärran dö i skymningstid, —

då blir myren mörk och öde och skrämmande, när det skymmer mellan svartblå, tysta skogar — alla ängslande ting den rymmer.

Jag har ju inte dugt till att måla den underliga myren där ofvanför Korsträsket och flickan, som går där med sina getter och kor. Det blef det uslaste kludd bara. — Olle vred sig i skratt, när jag visade honom det. Och då måste jag taga till bläckpennan i stället — jag vill gärna hafva det för ögonen på något sätt. Ty det är så olik allt annat jag sett. — —

Det står en liten grå stuga också där borta vid myren, alldeles där skogen skrumpnar ihop till dvärgbjörksnår och ris, och tufvorna ligga som kullriga, gröna kuddar vid myrhalset. Den stugan är det ensamaste jag sett, och det är som om ödemarkens stora tystnad här fällde samman sina skuggande vingar till årslång hvil.

Vackert måtte där vara om sensommaren, när myrullen i hvita flockar vajar öfver den gungande hjortronmattans gyllenröda yta med myrens aldrig torkande vatten blodrött af kvällsolens heta purpur. Och vackert vet jag, att där är just nu — på ett stilla och hemlighetsfullt sätt — och när blicken vänder sig in mot skogen och åsen, där vallflickan lockar sina kor midt i all den ljusa vårgroönkan...

Men om vintern måtte det vara som en hvit graf där, öfver hvilken ugglor och uf kretsas med ljudlösa vingslag. Och det tycktes mig först obegripligt, att den stugan kunde bebos af människor, som ville kalla den sitt hem. Men nu, när jag sett dem och vet

vilka de äro, tycker jag, att de ej skulle kunna bo och vara hemma på något annat ställe. — — —

Det var två unga lefnadsfriska människor, som flyttade in dit för många år tillbaka.

Och de hade så tillräckligt göra med att hålla svälten på afstånd, att de aldrig hunno med att tänka på ödsligheten och tystnaden omkring sig. Jo, hustrun kunde ibland rysa till, när hon satt ensam och såg skuggorna krypa fram längs myren.

Och efter ett år fingo de en flicka — en liflig och rar en med mörka, kloka ögon. Men när hon begynte växa till och borde bete sig som andra barn, märkte de, att hon var både döf och stum.

Nästa år födde hustrun en flicka till. Hon blir också liflig och vacker, men döfstum liksom den förra.

Och när det följande år ånyo föddes dem en flicka, undrade de knappast mer, om hon skulle vara annorlunda än sina systrar. Det var hon ej heller.

Efter tre år fingo de ett barn till där i stugan, och när det var en pojke, blef det glädje där och sång igen både hos far och mor, ty nu måste det blifva annorlunda. Det blef det också, ty den lille gossen var ej endast döfstum — han var äfven blind. Och nu blef det tystare än någonsin i den grå stugan vid myren — och de två människorna, som unga och lefnadsfriska hade flyttat in dit, åldrades fort. De lefde, tills deras stumma barn fått lära att använda förstånd och händer så godt de kunde — sedan var det som om de ej orkade längre. Och nu hafva barnen blifvit gamla äfven de, och i sitt ärfda hem sköta de hvar sin syssla och tala till hvarandra med tecken-språk och åtbörder. De arbeta ständigt med korgflätning och bindning af vispar, kvastar och tvagor, som de hafva god afsättning för. Och den blinde brodern är deras kelbarn och — familjens öfverhufvud. Men aldrig lämna de honom ensam, utan när systrarna skola ut i bygden, följas de endast två.

De voro här i går, två af dem — högväxta, smärta kvinnor med liffulla ögon under gråsprängdt hår. — Och omkring deras tunna, blodlösa läppar hvilade ett uttryck, som kom mig att tänka på den vida, tysta myren och på fåglar, som ej kunna sjunga.

Här bredvid mig på bordet står nu en af de korgar, jag köpte af dem, full af maskros och violer och allt möjligt slags gräs, som småflickorna plockat i hop — våra skrottande, pratande småflickor, som bo midt i solskenet.

TEATER OCH MUSIK.

KONSERTER.

KONSERTFÖRENINGEN gaf nästförliden vecka sin fjärde abonnemangskonsert. Den konstnärliga tyngdpunkten vid densamma utgjordes af Franz Berwalds c-dur-symfoni, "Sinfonie singulière", som mästaren själf kallat den. Det låter ju nästan som en saga, att denna symfoni, en af de bästa, som komponerats af någon svensk tonsättare, aldrig förr utförts, oaktadt det är mer än sextio år, sedan den fullbordades. Och dock är det så. Berwald hör till de tonsättare, som först långt efter sin död fått sitt fulla erkännande. På symfoniens område torde han utan all tvekan böra sättas främst bland de våra. Hvilken musikvän här i hufvudstaden har ej mer än en gång hört och hänförs af mästarens g-moll-symfoni, och äfven ess-dur-symfonien måste räknas som ett framstående verk i sin art, om den än icke går upp mot den förra och ej heller mot den nu för första gången gifna.

I c-dur-symfonien börjar redan första satsen med ett i hög grad originelt motiv, som vandrar hela skalan igenom i stråk- och träblåsinstrumenten, hvarefter nya motiv tillkomma, hvilka i sin motsättning och sammanflätning yppa hela storslagenheten i Berwalds på en gång djupa kontrapunktiska lärdom och hans klarhet i formgifningen. Adagiot är tankfullt och drömmande, utan all sentimentalitet. Det afbrytes plötsligt af ett väckande pukslag och lämnar omedelbart rum för det lifliga scherzot, som egendomligt nog är inramadt i adagiot, enär detta i sammanträngd form återupptages i slutet af satsen. Prestosatsen växlar mellan moll och dur och får en praktfull afslutning. Symfonien är i sin helhet af glädligt och medryckande verkan, och åhörarnes tankar föras omedvetet till den höga förebilden Beethoven, om man och oförbehållsamt måste medgifva, att Berwald såväl i uppfinning som utförande står på fullt själfständig grund.

Uppenbarligen hade hr Aulin och hans orkester gått till inöfningen af detta verk med pietetsfull glädje, ty utförandet blef något af det bästa, som den unga orkestern åstadkommit. Bifallet var efter hvarje sats entusiastiskt och helt säkert skulle alla musikvänner med glädje finna denna "nya" symfoni återupptagen på en af de närmaste konserterna.

Programmet upptog därjämte som andra hufvudnummer Schumanns präktiga pianokonsert i a-moll, där pianostämman, särskildt i de båda sista satserna, på ett öfverlägset sätt utfördes af hr Stenhammar. Som inledningsnummer för aftonen utfördes en här förut

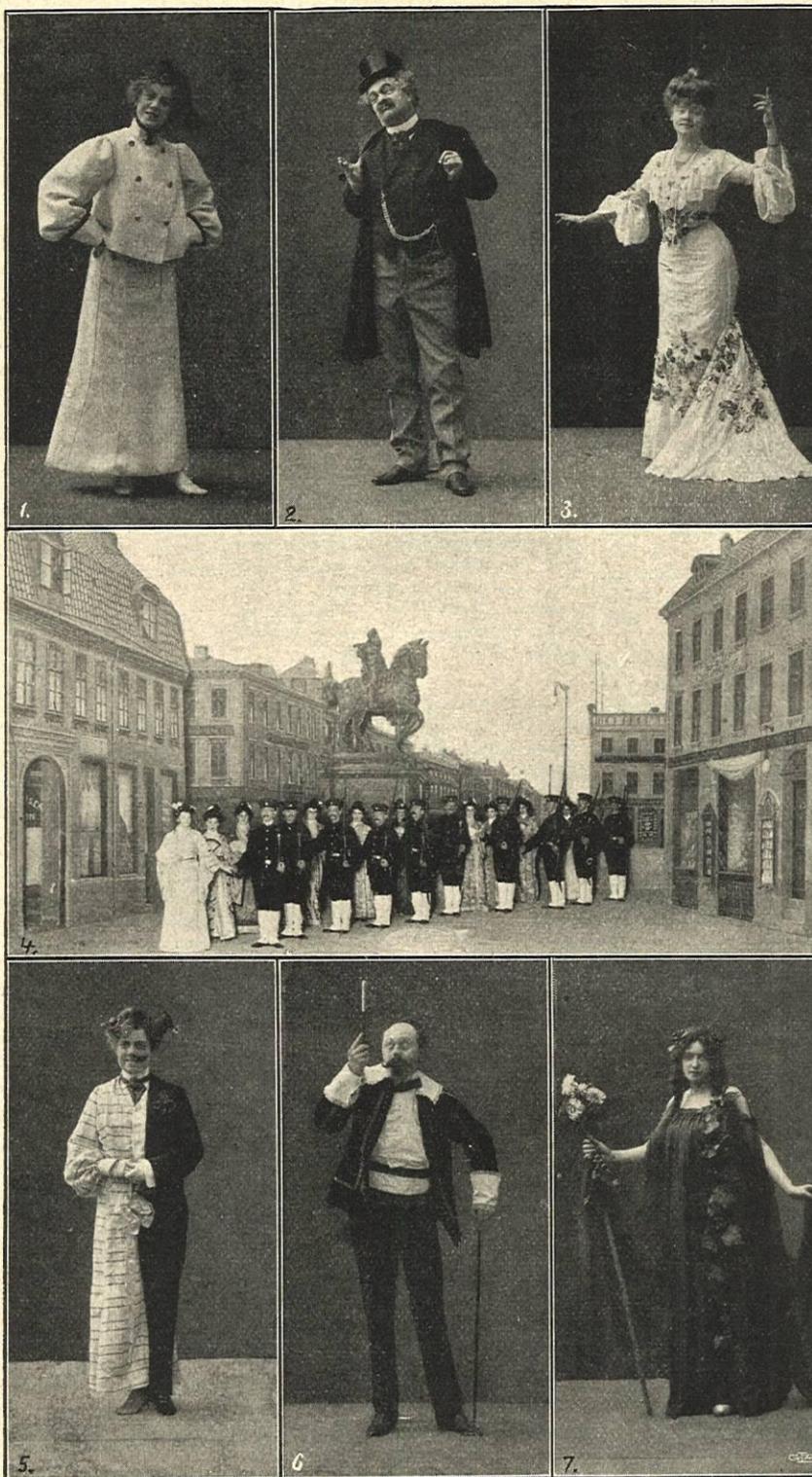
okänd uvertyr till operan "Rübezahl oder der Beherrscher der Geister," hvars födelseår, enligt den programmet åtföljande texten, uppgifves vara obekant. Riemanns musiklexikon meddelar emellertid, att operan "Rübezahl" påbörjades i Breslau 1804 och förblef ofullbordad, men att uvertyren omarbetades och utfördes som uvertyr till "Der Beherrscher der Geister". Huruvida detta var en helt och hållet ny opera eller endast ett nytt namn för den förra ofullbordade framgår ej tydligt af de meddelanden vi sett härom. Uvertyren var i äkta Webersk anda och väckte lifligt bifall liksom ock de båda Berlioz'ska slutnumren ur den franske mästarens dubbelopera "Trojanerna". Dessa nummer voro emellertid ingalunda representativa för den store instrumentlisten.

Publiken var fulltalig och som sagdt mycket intresserad.

MISCHA ELMANS KONSERT i lördags var verkligen häpnadsväckande. En 12-årig mästare på ett så fordrande instrument som violin har man på förhand svårt att tro på, han må föregås af hur entusiastiska loford som hälst. Man går till hans konsert med en viss bekländhet, en viss medömkan med det stackars underbarnet. Denna gång hade emellertid reklamhäftena ej sagt för mycket. Det var ej ett vanligt underbarn. Redan i programmets inledningsnummer, Paganinis d-dur-konsert, fick den tolfåriga Mischa tillfälle att visa, att inga svårigheter längre finnas för honom i tekniskt hänseende, det må gälla de mest halvbrytande passager, oktavgångar, dubbelgrepp, flageolettspel o. dyl. Men hvad som skiljer honom från de vanliga underbarnen är, att hans föredrag af vissa kantabla ställen, t. o. m. i sådana tomma och innehållslösa kompositioner som Paganinis, är brägladt af själ och känsla, ja, af verkligt individuell uppfattning. Detta sistnämnda visade sig särskildt i Sarasates spanska dans, som nu blef af bättre verkan, än när den berömda tonsättaren-virtuosen själf spelade den vid sitt senaste besök härstädes. Äfven ett sådant oting som Wieniawskis Faustfantasi öfver de kända Gounodska melodierna blef njutbart. Mest tilltalade oss Tschairowskys "Sérénade mélancolique," där den unge konstnären breda sjungande ton på g-strängen gjorde god effekt. Tekniken är som sagdt fenomenal, om man ock här som hos snart sagdt hvilken stor violinmästare som hälst kan uppleta ett eller annat litet fel. De betyda dock på det hela taget intet. Hufvudsaken är dock, att konstnären kan inlägga själ och förståelse i sitt föredrag. Därför ville man ock gärna höra Mischa i några värdefullare saker än dem detta program upptog.

DEN REKONSTRUERADE AULINSKA KVARTETTEN består af hrr Tor Aulin (första violin), Gustaf Molander (andra violin), Chr. Sandqvist (altviolin) och Rud. Claëson (violoncell); hrr Aulin och Sandqvist stå kvar från den förra kvartetten, där den senare dock spelade 2:dra violin. De båda andra äro unga förmågor, som nog snart komma att växa fullt in i sina nya uppgifter. Till kvartetten hör allt fortfarande hr V. Stenhammar som pianist.

Kvartetten gjorde i måndags sin debut inför en, glädjande att mäla, fulltalig publik, och debuten utföll i stort sedt lyckligt. Programmet var väl valdt och intresset från auditoriet i ständigt stigande. Inledningsnumret utgjordes af Haydns b-durs-kvartett n:r 49, där särskildt det blida och stämmingsfulla adagiet var af anslående verkan: det erhöi äfven ett förträffligt utförande. Den första allegrettosatsen har några rätt kitsliga insatsställen, som kunde hafva gjorts något säkrare och mera distinkt. Som andra nummer stod Franz Berwalds pianotrio n:r 3 d-moll, som kanske just på grund af sitt typiskt svenska kynne med folktonsmotiv väckte det största intresset. Den är tillägnad den store uppfinnaren John Ericson, med hvilken tonsättaren i hög grad har egenskapen uppfinningsrikedom gemensam. I det poetiska och fantasifulle adagiet hade violoncellen tillfälle att göra sig bemärkt. Skada blott att instrumentet i klangen ej väl stämmer öfverens med de öfriga instrumenten. Pianostämman utfördes ypperligt af hr Stenhammar. Bifallet var efter den tresatsiga trion, där satserna omedelbart gå öfver i hvarandra, mycket entusiastiskt. Beethovens tredje Rasumowski-kvartett

NYÅRSREVYERNA I GÖTEBORG. STORA TEATERN: 1. FRÖKEN ANNA LISA CARLSSON SOM MISS FLIRT. 2. HR ZACKRISSON SOM DER KINEMATOGRAF. 3. FRÖKEN LISA HÅKANSSON SOM FRU WIEHE-BÉRÉNY. 4. JAPANESTABLÅN MED UTSIKT ÖFVER KUNGSPORTSPLETSEN, CARL IX STATYN OCH ÖSTRA HAMNGATAN. FOLKTEATERN: 5. FRU GERDA THOMÉ-MATTSON SOM »DUBBLA BOKHÅLLERIET». 6. DEN FALSKE ITALIENSKE KAPPELLMÄSTAREN LENTI. 7. FRÖKEN LIA NORÉE SOM »HÖSTSOL».

är här väl känd och väckte äfven det lifligaste bifall. Vi och alla musikvänner kunna ej annat än önska den nya Aulinska kvartetten god fortsättning.

F. Hbg.

ÖSTERMALMSTEATERN. Ännu en Offenbachiad som gör lycka! Denna gång är det "Storhertig, innan af Gerolstein," hvari fru Anna Norrie fortfarande genom sin sångkonst och sitt kostbara operett-humor framlockar publikens oförställda glädje. Vidare dessa melodier, som i sin färging och parodiska löjlighet alltid verka lika medryckande.

Offenbach är och förblir oemotståndlig, och fru Norrie är en af hans bästa uttolkare.

NYÅRSREVYERNA I GÖTEBORG.

I GÖTEBORG, som i Stockholm, har det på allrasista tiden förmärkts yttringar af den högre »teaterestetiska» opinion, som fördömer »revyerna» såsom något alltför »folkligt» och för litet »förnämt» för de bättre scenerna. Från »sounds to things», eller så långt som

i hufvudstaden, där man för året inskränkt sig till blott en, har man dock ännu icke kommit i handelsstaden, utan spelar man här från och med nyåret oförtrutet »revy» i samma, oförminskade mått som förr, eller å stadens samtliga tre teatrar. Visserligen korsar man sig öfver de »fasliga» revyerna, hvilka skola skrämna »bört» den stora »konsten», som det heter på riktigt genuin göteborgska, men om kvällarne — går man likvisst troget, man ur huse, för att se dem, och de flesta förmena därför, att hela den moderna kallsinnigheten för »revyerna» inskränker sig till en smula »falskt allarm» eller till det lilla affärsknep man alltid använder mot en »rar» vara för att inte göra säljaren alltför säker i budet.

Den enda reformering, som kan förmärkas med dem, är att i år »revyerna» verkligen å både »Stora teatern» och »Folkteatern» gjorts en akt mindre än föregående år.

Revyen på »Storan», kallad »Mitt system» efter den danske gymnastiklötjntanten, som i höstas besökte Göteborg, är författad af en utaf stadens tidningsmän, red. *Kullenbergh*, och utmärker sig alltigenom för god form, snabb replikbehandling och en förmåga att i hvarje äfven den hastigaste vändning träffa hufvudet på spiken. Ett fel hos det Kullenberghska alstret är emellertid, att det är nästan för mycket »laddadt», och då samtidigt innehållet har måst hopträngas på blott ett par akter, har detta gjort intrång på den »handling», den stora publiken alltid så gärna vill se i sina speciella skratt-pjäser, hvarigenom det hela fått en nog mycket »abstrakt» och resonerande hållning.

Emellertid hinner hr K., som sagdt, i stället med att utdela så mycket flere präktiga stötar, till höger och vänster. I en saftig »nattvaktsvisa» får den stad, som upprörts så af de Köhlerska tilltaggen, sig betydligt påskrifvet för sin samtida välvilja mot den mindre berömda och lagenliga nattvaktsidén, och i en dräplig scen med den »förståndiga» hästen, »kloka Flöra», som framföres, gisslas på ett öfverlägset sätt vissa valförhållanden i den goda handelsstaden.

Ett intressant grepp är äfven den trio af skandinaviska konstnärinnor, *Anna Norrie*, *Bokken Lasson* och fru *Wiehe*, de senare väl gifven af frkn *Lisa Håkansson*, hvilken förf. låter uppträda i gladaste samspråk med den nya *Carl IX:de statyten*, och där de tre divornas spelsätt samt de olika folktemperamenten få en god karriering. Historien med den ryss-spionerande ångaren »Isbjörn» från i somras får vidare sitt, likaså »kriget», samt det i handelsstaden kring sig gripande kinematografseriet, »flirten» å sommarens badplatser m. m., m. m.

Dekorationerna, i synnerhet öfver *Kungsportsplatsen* och *Östra Hamngatan*, äro utmärkt väl och stämmingsfullt gjorda af dekorationsmålaren *Andresen*.

»Folkans» nyårspjäsa, *Fru Karlsons inackorderingar*, af den ene af direktörerna, *Axel Engdahl*, är nästan mera lyckad än den å »Storan», genom sitt goda humor och den putslustighet i handling, som här kommer till. Här skjutes med kulor och krut af »ryska spioner» inne i »inackorderingen», och det »jordbäfväs», så att kulisserna hoppa. För öfrigt får äfven här »kinematografen» sitt i en rolig kuplett, tvisten inom grosshandelsstadens manliga och kvinnliga kontorist-värld löses på det täckaste och uppfinningsrikaste sätt i fru *Gerda Thomé-Mattsons* förtjusande »dubbelfigur», och »höstsol» får en ytterst charmant representant i frkn *Lia Norée*. En skattretande figur är äfven den falske »Lenti», en ny motsvarighet i Göteborg till den *Neumanstyp* här förut skapats.

Om vi så också nämna en god och smakfullt komponerad blomsterbalett, torde Iduns läsekrets på andra håll ha en tämligen god föreställning om, hur nyårsrevyer nu för tiden gestalta sig i den goda staden Göteborg.

X. X.

HUSMÖDRAR. Tillsen, att Ni alltid vid inköp af Hafregryn & Korngryn erhålla Hafregrynsvarnen "Sveas" i London med Gulmedalj belönade tillverkningar, förpackade i säckar eller kartonger om 1/2 och 1/4 kilo. Sveas Sundhetsmjöl i hel- eller halfkilopaketet rekommenderas till barn och sjuklingar och samtliga dess tillverkningar utmärka sig för sin goda smak, lättkokhet och renhet. Finnes hos alla välsorterade engrossister och detaljister i hela Skandinavien. Hafregrynsvarnen SVEA, Ragnar L. Jeansson, KALMAR.

Tabell öfver näringsvärdet af våra förnämsta födoämnen uttryckt i öre pr kilo: Fläsk 102, Oxkött 48, Rågbröd 54, Hvetebröd 55, Fårkött 62, Torsk 40, Mjöl 87, Korngryn 116, Hafregryn 153.

tills det med lätthet lossnar från benen. Det upptages, soppan silas, skummas väl, och afredes med potatismjölet, hvar efter den får ett godt uppkok. Den afsmakas med kryddorna, sherry och om så önskas med litet tomatpuré. Svansbitarna läggas för att blifva varma och serveras i soppan.

Croustader med fisk och sparrisstufning (f. 6 pers.).

Croustader: 75 gr. hvetemjöl, 1 nypa salt, 1 tsk. socker, 1 ägg, 2 del. tunn grädde, 20 gr. skiradt smör.

Till kokning: 3/4 kgr. flotty

Stufning: 3-4 hg. gädda, vatten, 1 msk. salt, 1 burk sparris, 2 msk. smör, 4 msk. mjöl, 4 del. fiskspad eller gräddmjöl, sparrispad, salt, hvitpeppar, (socker) 2 äggulor.

Beredning: Mjölet siktas i en bäl och blandas med saltet och sockret hvar efter hälften af grädden samt äggulan tillsättes, under flitig rörning. Smöret skiras, får afsvalna och nedröres jämte resten af grädden.

Flottyren, hvori croustaderna skola kokas, bör vara af bästa beskaffenhet; grytan, som användes härtill bör vara vidare än ett tefat. På samma gång som flottyren lägges i grytan, nedsättes järnet däri för att långsamt uppvärmas.

Flottyren är lagom varm, när en tunn blå rök stiger upp från ytan.

Smeten hälls i en kaffekopp. Croustadjärnet doppas däri, dock ej ända till randen, det hålles därefter i den heta flottyren, tills croustaderna äro ljusbruna, då de lossas med en gaffel eller späcknål och lägges upp och nedvända på gräppaper att afrinna. Croustaderna kunna förvaras 2-3 veckor, om de nedläggas i en leckburk med slutande lock, men måste då värmas i ugnen, innan fyllningen inläggas. Öfverblifven flotty kan användas flere gånger, om den uppkokas i vatten eller mjölk; när den stelnat afskrapas lätt all bottensats.

Stufning: Gäddan fjällas, urtages, sköljes väl och torkas med en duk. Den nedlägges i varmt vatten tillsatt med saltet och får koka tills fenorna lossna då den upptages och ställes att kallna. Skinet aftages; gäddan urbenas och skäres små tärningar. (Öfverblifven fisk kan äfven med fördel användas).

DET ÄR SÄKERT att "MUM" förordad af legitima Läkare, ger kraft hela åt Barn Äldringar och klena personen

Svenskt fabrikat, tillverkad under kontroll, säljes hos Herr Apotekare och Mäandlande.

I parti hos Instruktionsapoteket Nordstjernan o. Apoteket Gripen i Stockholm, Apoteket Enhörningen i Göteborg, Lejonet i Malmö.

A. W. Friestelts Fabriksaktiebolag, Stockholm.

Smör och mjöl sammanfräses, fiskspadet eller gräddmjölet samt sparrispadet tillsätts litet i sänder under ständig rörning, och säsen får koka omkring 10 min., hvarefter den afsmakas med kryddorna och afredes med de uppvispade äggulorna. Fisktärningarna jämte den sönderkurna sparrisinläggas och stufningen upphettas, men får ej koka. Croustaderna fyllas härmed till 3/4, uppläggas på bruten servett och serveras så fort som möjligt.

Sigriddårta (f. 12 pers.) 3 dec. skiradt smör (3 hg.) 80 gr. sötmandel, 12 bittermandlar, 210 gr. strösocker, 2 ägg, 5 stötta kardemummor, 1/4 tsk stött kanel, 1/2 dricksglas konjak, 4 dec. hvete-mjöl.

Till pannan: 1/2 msk. smör (10 gr.) 2 msk. stötta skorpor.

Till fyllning: 2 kkp. äppelmos eller god sylt.

Beredning: Det skirade smöret får afsvalna och röres tills det blir hvitt och pösigt, då tillsätts den skällade och rifna mandeln, sockret, de uppvispade äggen de fint stötta kryddorna konjaken samt hvitemjölet, och degen arbetas, tills den blir smidig. En tackjärnsspanna smörjes väl med tvättadt smör och beklädes på botten och kanterna med två tredjedelar af degen. Pannan fylls därefter med äppelmos eller sylt, resten af degen lägges öfver som lock och kanterna penslas med äggvita samt hoptryckas väl, så att smeten ej tränger ut. Tårten gräddas i ordinar ugnsvärme och uppstäljes när den afsvalnat. Den serveras ljum med vaniljsås eller vispad grädde.

Biff af kalfleiver (f. 6 pers.) 1 kg. kalfleiver, 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 4 msk. hvitemjöl.

Till stekning: 3 msk. smör.

Sås: 1 rödlök, 1 msk. smör, 1 1/2 msk. mjöl, 4 del. buljong eller vatten, 1 tsk. soja.

Beredning: Lefvern lägges i kallt vatten omkr. 1 tim., torkas med en köttbandduk och hinnan aftages. Den skäres därefter i 1 cm. tjocka skifvor, som beströs med salt och peppar, och vändas i hvitemjöl. Smöret brynes, bifarna inläggas och få steka vackert bruna på båda sidor, hvarefter de uppläggas på varmt fat. Löken skalas skäres i fina tärningar, brynes i smöret och sammanfräses med mjölet. Buljongen tillsätts litet i sänder under flitig rörning och säsen får koka 10 min. Den afsmakas med soja, hålles öfver bifarna, som kunna garneras med stekta, rimsaltade fläskskifvor.

Äppelpaj (f. 6 pers.).

Smördeg: 1 hg. smör, kkp. mjöl, 1 msk. brännvin.

Till fyllning: 2 liter saftiga äpplen, 1-2 kkp. strösocker, 1/2 kkp vatten

Beredning: Smöret tvättas och blandas raskt med mjölet och brännvinet, hvarefter degen utställes att bli kall. Äplena skalas, skäras i tunna skifvor och kärnhusen borttagas. De lägges hvarfals med sockret i en pajform. (Öfversta hvarivet bör vara äpplen) och vattnet tillättes. Pajdegen kaffas ut till 1 cm. tjocklek och ett lock till formen utskäres. Formens kant penslas med vatten och deglocket fasttryckes mot formens inre kant. Deglocket penslas med uppvispadt ägg och belägges rundt om med en remsa af degen, som krusas med en spetsig knif. Resten af degen utskäres till blad eller stjärnor och därmed garneras pajen. Den gräddas i god ugnsvärme omkr. 1 timma, eller tills den fått en vacker gulbrun färg. Pajen serveras varm eller kall med vispad grädde.

Hönsfrikassé med ris (f. 6 pers.).

2 unghöns, 1 citron, 2 liter vatten, 1 msk. salt, 2 lagerblad, 4 nejlikor.

Lagermans BAKPULVER

"Tomten" är erkändt

bästa jäsningsmedlet

vid all slags finbakning. Ingen jäsnig före gräddningen i ugnen behöf. vid användande af Lagermans Bakpulver "TOMTEN".

Sås: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 2 msk mjöl, 5 kkp. hönsbuljong, 1-2 äggulor, 1 del. tjock grädde.

Ris: 2 del. risgryn, 3 lit. vatten, 1 1/2 msk. salt.

Beredning: Hönsen plockas och svedas med denaturerad sprit eller brännvin, vingor och ben huggas af. De skäras upp, tagas ur, sköljas mycket väl och få ligga i vatten omkr. 6 tim. De tagas upp och torkas med en köttbandduk samt gnidas in- och utvändigt med den klufna citronen. Hönsen påsätts i det kokande vattnet, som skummas väl när det kokar upp, hvarefter kryddorna tillsätts. Då köttet är mört efter 1-2 tim., tagas de upp och skäras i vackra bitar, som hållas varma i vattenbad. Skrofvnen nedlägges åter i buljongen och få koka, tills, den kännes riktigt kraftig i smaken, hvarefter den silas och skummas. Smör och mjöl sammanfräses, buljongen tillsätts litet i sänder under flitig rörning och säsen får koka 10-15 minuter, hvarefter de uppvispade äggulorna och grädden tillsätts. Risgrynen sköljas i varmt vatten, påsätts i kokande, saltadt vatten och få koka, tills de äro mjuka, då de upphållas i durkslag och öfverspols med kallt vatten. De insätts därefter genast i varm ugn och omröres ofta med gaffel, tills de äro skilda och allt vatten afdunstat. Riset uppläggas midt på serveringsfatet och köttet rundt omkring, litet af säsen hålles öfverkött och anrättningen garneras med persilja. Resten af säsen serveras i särskild saskål.

KÖKSALMANACK

Redigerad af ELISABETH ÖSTMAN. Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 8-14 JAN. 1905.

Söndag: Oxsvanssoppa; croustader med fisk och sparrisstufning; stekt hare med salader; Sigriddårta med vaniljsås.

Måndag: Bräkt skinka med potatis-kroketter; mannagrynsvälling.

Tisdag: Selleripuré med ostsmörgåsar; kokt kolja med smör och ägg samt potatis.

Onsdag: Biff af kalfleivar med potatis; äppelpaj med vispad grädde.

Torsdag: Hvitkålssoppa med frikadeller; plättar med sylt.

Fre dag: Hönsfrikassé med ris; lingonpäron med vispad grädde.

Lördag: Paltbröd med fläsk och mjölksås; saftsocker med skorpor.

RECEPT:

Oxsvanssoppa (f. 6 pers.). 2 små oxsvansar, 3 msk. smör (60 gr.), 2 chalottenlökar, 2 morötter, 1 liten knippa persilja, 3 lit. svag buljong, 1 msk. potatismjöl, salt, hvitpeppar, 3 msk. sherry, 1 msk. tomatpuré.

Beredning: Oxsvansarna tvättas med hett vatten och huggas i stycken efter lederna. Smöret brynes i en kastrull jämte de skalade lökarna, de ansade morötterna och persiljan. Svansbitarna inläggas och få bryna tillsammans med rötterna omkr. 2 tim. Buljongen tillsättes och köttet får koka 3 tim. eller

Egen tillverkning.

PARAPLY "SOLID"

2 ÅRS GARANTI

å kr. 7.50 med fodral.

Bennström & Jansson Paraplymagasin,

45 Regeringsgat. 45, STOCKHOLM.

LEDIGA PLATSER

Undervisning

i Maskin- och Kartritning meddelas muntligen eller pr korrespondens af Civilingeniör P. A. Waller, Thuleg. 21, Sthlm.

För en frisk

och duglig barnfröken, som vid tillfälle äfven något kan gå frun tillhanda, finnes plats ledig genast. Lönevilkor kr. 300 pr år. Goda rekommendationer nödvändiga. Selma Hedenlund, Borås.

En anspråkslös och barnkär flicka, kunnig i matl. och andra hushållsgöromål, får plats nu genast i bättre familj på landet. Lön 150 kr. Betygsafskr. och fotografi till "W", Örbyhus p. r.

Sjuksköterska.

För en skolad och väl rekommenderad sjuksköterska finnes plats ledig från lista febr. i privat sjukhem för nerv- o. lugna sinnessjuka. Vidare upplysningar lämna Hemmets föreståndarinnan Kristina Djurson, adr. Västansjö, Tenhult.

För en bildad flicka finnes plats den 1 Februari att biträda med husliga göromål och skötseln af små barn. Svar till Doktorinnan Ehinger, Dalarö.

Gods platser för Lararinnor, Vårdinnor, Sällskapsd., Kontors-, Hushålls-, och Barnfröknar & Norra Inackorderingsbyrå, Malmkilnadsq. 27, Sthlm.

Lärlarinna,

undervisningsvan (hälst sådan som genomgått högre seminarium) som är musikalisk och undervisar i språk samt frisk enkel och anspråkslös, önskas nu genast för undervisning af tvänne flickor 9 1/2 och 6 1/2 år. Svar åtföljt af betyg, fotografi och löneanspråk till Fru Anna Hallin, Svaneholm, Wislafors.

Anspråkslös, barnkär, ej för ung, flicka, som vill biträda med husliga sysslor och skötseln af barn, samt intresserad af skrifgöromål, erhåller plats genast. Svar med referenser, löneanspråk och fotografi till "X. Y. Z.", Arboga p. r.

Barnfröken,

snäll, barnkär och pålitlig, som kan och vill åtaga sig vården och tillsynen af 3 små barn önskas den 1 April. Kunnig i sömnad önskas. Svar jämte fotografi, rek. samt löneanspråk torde sändas under adress "Disponent", Karlstad p. r.

En enkel, bättre flicka, kunnig i matlagning och bakning, som ej anser sig för god utlösa alla i ett hem förekommande sysslor utom tvätt och skurning, erhåller genast förmånlig plats i 4 personers hushåll. Ingen, som ej förut varit från hemmet, torde besvara sig med ett svar. Betyg, ref. ålder och löneanspråk till "H.", Länstidn. exp., Nyköping.

Goda platser för hushållsbitr., lärarinnor, barnfr., vårdinnor att genast söka genom Inack. Byrån, Hamngatan 2 III, Norrköping. Rikst. 916.

Ej inskrifningsavgift. Öppet mellan 12-2 och 4-6.

Utmärkt både skicklig,

kunnig, redlig och rekommenderad Ensamjungfru får god plats hos ensam, äldre enkeman. En bildad har företräde. Utöfroligt svar till "Duga", Dagbladskontoret, Lilla Vattngatan 25.

För att undervisa tvänne barn, om 7-10 år, i vanliga skolämnen, språk och musik erhåller därtill kompetent lärarinna plats första februari i enkel landbrukarefamilj. Svar med fotografi och löneanspråk till "I. T.", Årila p. r.

Lärlarinna, kompetent att undervisa två barn om 7 och 11 år i skolämnen och musik, önskas. Svar till "E. G.", Svarthäll, Kungsör.

Äldre jungfru, kunnig i enklare matlagning, sparsam och ordentlig, får nu plats i liten familj på landet, 15 minuters järnvägsresa från Stockholm. Svar, märkt "2 personers hushåll", under adress: S. Gamellii Annonsbyrå, Stockholm.

Huslig, bättre flicka med sätt och yttre erhåller förmånlig, bekväm plats att sköta bättre ungarhushåll. Svar med fotografi adresseras till "Bästa referenser", Sydsvenska Annonsbyrå, Malmö f. v. b.

En guvernant, undervisningsvan och anspråkslös, erhåller omedelbart plats i familj på landet att undervisa tre flickor, resp. 11, 12, 13 år. Svar jämte fotografi och löneanspråk till "Familj", Långaryd.

Enkel, anspråkslös, barnkär flicka erhåller god plats för 1-års barn. Sökande bör vara kunnig i sömnad samt öfriga göromål. Goda rekommendationer fördras. God lön samt vänligt bemötande utlovas, dock ej att anses som familjemedlem. Svar till "Barnkär 1905", Iduns exp.

Köksförestånderske-Befattningen

vid Stockholms Stads Allmänna Försörjningsinrättningens sjukkök är ledig att tillträda. Löneformåner: 700 kronor jämte bostad, ved och kost. Ansökningar, ställda till styrelsen och åtföljda af prest- och läkarebetyg jämte betyg om kompetens skola vara inlämnade senast den 6:e februari 1905 kl. 12 middagagen i kontoret, N:o 22 Flemminggatan där närmare upplysningar lämnas.

Ung, anspråkslös flicka,

som helst genomgått barnvård och är kunnig i sömnad, erhåller plats som barnfröken första februari eller senare hos Fru Ellen Voss, Nordenskiöldsgatan 21, Göteborg. Tvänne barn att passa, en 2 1/2 års flicka och en 1 1/2 års gosse.

Kungörelse.

Som husmodersbefattningen vid Andra Distriktets Döfstamskola i Vexjö blifvit ledig att tillträda den 1 juli detta år, äga kompetente sökande till platsen, hvilken är förenad med femhundra kronor årlön, fritt vivre, bostad och veddrast samt med skyldighet att handleda kvinnliga elever i hushållsgöromål, och i fråga om hvilken plats sex månaders ömsesidig uppsägningsrätt beaktas, att inom två månader härefter till undertecknad, Skolstyrelsens ordförande, under adress Eksjö, ingifva sina ansökningar till platsen, hvilka ansökningar böra vara åtföljda af prästbevis samt de öfriga handlingar, hvar på sökandens vilja sig åberopa.

Eksjö den 5 januari 1905. På Skolstyrelsens vägnar: **Gustaf Berg.** Fredrik Törner.

För en bildad flicka finnes plats den 1 Februari att biträda med husliga göromål och skötseln af små barn. Svar till Doktorinnan Ehinger, Dalarö.

Two kvinnliga frielever

mottagas & Gefle stads fattigvårdsafdelning för sinnessjuka. (Se beskrifningen i N:o 50 af Idun för förra året).

Eleverna, som erhålla fria tjänstekläder, skola förbinda sig att kvarstanna minst sex månader. Egenhändigt skrifna ansökningar, ställda till Gefle stads fattigvårdsstyrelse, skola vara inlämnade före den 1 nästinstundande februari och åtföljas af frejd- och friskbetyg samt fotografi. Gefle den 4 januari 1905. Gefle Stads Fattigvårdsstyrelse.

Såsom elever för utbildning till öfver-sköterskor vid hospitalen erhålla två unga kvinnor med elementarskolebildning plats vid Uppsala hospital före 1 febr. 1905. Företräde har den som förut ägnat sig åt sjukvård. Egenhändigt skriven ansökan, skolbetyg och betyg öfver annan utbildning insändas snarast till Öfverläkaren, Hospital, Uppsala. Visar sig eleven lämplig för sinnessjukvård, kan plats omedelbart efter elevtidens slut påräknas.

PLATSSÖKANDE

Bättre flicka

musikalisk och barnkär önskar plats i bättre hem såsom sällskap eller att gå frun tillhanda med eller utan lön. Hälst på landet. Svar tacksamt "22-årig" p. r. Fjögesta.

Vårdnepsplats sökes nu genast, helst på landet, af 20-årig flicka (icke musikalisk). Fullt kun. i matl. och hvad som till ett hems skötande hör. Svar till "Doris", Köping p. r.

Plats önskar undervisningsvan lärarinna, i skolämnen, språk, musik, handarbete. Svar "Enkel, Barnkär" under adr. S. Gumellii Annonsbyrå, Sthlm.